

Војнопензионерске теме и дилеме

ШТА ЧЛАНОВИМА ПРУЖА УДРУЖЕЊЕ

Широка је, разнолика и живописна палета активности које за своје чланове организује УВПС. На врху популарности и угледа је додела социјалне и хуманитарне помоћи, каква, у овом облику, не постоји ни у једном удружењу грађана.

Минулих дана широм Србије одржаване су седнице скупштина месних одбора Удружења војних пензионера Србије. Била је то прилика да се анализира рад у протеклих годину дана и означе правци даљег деловања. Према приспелим информацијама готово да није било скупа на којем није потенцирана потреба за омасовљењем Удружења. Последњих година, наиме, због природног одлива и других околности, од којих је најважније то што је бројноват мирнодопске Војске Србије редукована на једну трећину у односу на време када се наша земља бранила, убрзано се смањује број чланова изузетно добро организованог Удружења. Тако је 2016. године УВПС окупљало 25.507 чланова, да би природним одливом прошле 2025. године било смањено на само 13.696.

Општинске организације УВПС до сада су настојале да утврде све факторе који доприносе смањењу броја чланова и пронађу начине да се опадање смањи, а да се што већи број војних пензионера подстакне на учлањење у струковну институцију. Незаинтересованост за рад у организацији која је током 32 године трајања учинила много за своје чланове најчешће се своди на потребу да се дупонским радом у пензији допринесе увећању породичних буџета.

До сада је, мање или више, организовано неколико кампања с циљем да се колеге војни пензионери обавесте шта им све пружа Удружење војних пензионера Србије. Њихово прво питање обично је било: „Шта имам од Удружења“? Да приближимо стварност у „преводу“ би то питање могло да се формулише – на које све бенефите може да рачуна члан организације.

Можда би први одговор могао да буде садржан у првом члану Статута УВПС који гласи: „Удружење војних пензионера Србије је добровољна, невладина, недобитна, интересна, социјално – хуманитарна, патриотска и нестраначка организација, основана ради остваривања и унапређења статусних права и интереса корисника војних пензија“. Они који су деценијама били у служби одбране земље, лако препознају струковну институцију која је окренута члановима. Статусна права и интереси корисника војних пензија, када нису прецизно дефинисани законима, најбоље се могу уобличи и довести до краја само у организованим формама, зашта је прави и правни оквир управо УВПС.

Социјално-хуманитарна димензија у Удружењу се остварује путем Фонда солидарности по којем се у друштву прочула организација војних пензионера. Помоћ по материјалном стању може се дати кориснику чији укупни приход по члану породичног домаћинства, које је дужан да издржава по закону, не прелази

45.216,09 динара и може се добити једном у току године. Чланом 6. Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи прописано је да се износ једнократне новчане помоћи утврђује у зависности од расположивих средстава и броја поднетих захтева, а најмање у вредности од 20 општих бодова за сваког издржаваног члана домаћинства. Од 1. децембра 2025. године вредност бода је 1.674,67 динара, односно 20 пута 1.674,67 и износи од 33.493,40 динара, колико припада пензионеру, члану УВПС, који живи сам и испуњава услове за доделу једнократне новчане помоћи. За сваког издржаваног члана се овај износ увећава за пет бодова.

Онима који су куповали лекове и имају налаз лекара надокнађује се трошак без обзира која су им месечна примања. Правилник је предвидео и ситуације када виша сила нанесе штету пензионерима. Тада могу да рачунају на солидарност колега, то јест на одређену помоћ. Пример за ту врсту помоћи су поплаве 2014. године, када су војним пензионерима који су претрпели штету значајно надокнађени губици. За потребе социјалне и хуманитарне помоћи до сада се издвајало 40 одсто чланарине у Удружењу. Месечно се у те сврхе исплаћивало и до милион динара.

За војне пензионере је нарочито важан социјални статус. Прописи о пензијама, у последње две деценије, значајно су промењени. У шуми прописа није се лако снаћи. До правих података и начину за остварења права из пензијског и инвалидског осигурања понекад ни правници нису једноставно могли да дођу.

Познато је да су војне пензије у два наврата биле закинуте. Два пута по осам година УВПС водило је административно-правну борбу са надлежним државним и судским органима. Удружење се обраћало великом броју друштвених и државних институција. У томе су ангажовани врхунски правници и финансијски стручњаци. Ствар је била доведена до фазе да све буде „сажвакано“. Оштећени корисник војне пензије је од Удружења добијао све потребне папире које је редом попуњавао и слао на унапред дефинисане адресе. Није морао да иде код адвоката, већ је сам себи био адвокат, чиме му је уштеђен новац, али и време. Када су маратонски поступци били приведени до краја, војним пензионерима су уназад исплаћени закинути делови пензије. Многима је то била велика уштеда. Новац су употребили за замену беле технике, поправку кућа и куповину аутомобила.

Удружење помно прати шта се „иза брда ваља“, посебно у области прописа, па је у прилици да благовремено реагује, ослањајући се на правнике.

Део општинских организација УВПС обезбеђује бесплатну правну помоћ пензионерима. Без икакве надокнаде су организације УВПС писале правне документе, укључујући и тужбе. Удружење благовремено покреће иницијативе за измену појединих прописа, уз обимну и ваљану правну и сваку другу аргументацију. Разуме се да ће надлежни институције пре реаговати када на предлогу постојано инсистира велика организација него појединаца.

Догађа се да у области здравственог осигурања нешто „зашкрипи“, па када се ствари закомпликују на сцену ступа члан Секретаријата УВПС, иначе лекар-специјалиста који наступа према институцијама секундарне и терцијалне здравствене заштите. Када наступе уска грла на Војномедицинској академији, опет реагује надлежни функционер у Удружењу. Здравствени осигураник може да се обрати Удружењу за савет како да реши одговарајући проблем.

Стамбена проблематика је посебно компликована јер се све мање станава дели по основу суштог права на стан. У време ЈНА се није могло догодити да старешина оде у пензију, а да му није решено стамбено питање. Данас је то највећа мука војних пензионера. Део популације чека кров над главом дуже од три деценије. Део општинских одбора УВПС помаже члановима у административно-правној процедури за конкурисање на стан, све до доделе крова над главом. Удружење води упорно борбу да се за кориснике војних пензија укине додела станова по принципу „брзих прстију“. Заправо, захтева се да Влада Републике Србије додели одређен број станова Министарству одбране, а да се потом они поделе по важећем правилнику.

Путем „Војног ветерана“ и Сајта УВПС чланови су обавештени о свим значајним питањима који тиште војне пензионере.

У неким срединама УВПС помаже члановима да се поново запосле. У одређеним градовима организација обезбеђује попусте за културно-забавне и спортске активности чланова и њихових породица. Нису тако ретки ни случајеви када се обезбеђују попусти за куповину одређених роба.

Последњих година до изражаја су дошли излети и путовања у земљи и иностранству. Посете културно-историјским знаменитостима и природним лепотама права су посланица за војне пензионере. Дружења и заједнички ручкови и вечере усталили су се као веома популаран вид окупљања. Војничко другарство кориснике војних пензија везује златним нитима.

Звонимир ПЕШИЋ

Председник Републике Србије
на трибини Фонда ПИО у Севојну

РАСТ ПЕНЗИЈА И ОВЕ ГОДИНЕ

Трибини међугенерациске сарадње и солидарности, коју су Фонд ПИО и Савез пензионера Србије 16. марта организовали у Севојну за око 500 пензионера, присуствовао је и председник Републике Србије, Александар Вучић.

Обраћајући се пензионерима председник Вучић је нагласио да је им је бескрајно захвалан што су увек били најодговорнији део нашег друштва, што су увек подржавали нелачне реформе и што су увек боље од осталих знали шта је држава.

– Држава ће наставити да поступа одговорно према пензионерима, тако да ће и ове године пензије значајно да расту, а ми ћемо учинити све да пронађемо неки модел у складу са законом и помогнемо додатно пензионерима са најнижим пензијама. Сачуваћемо мир, чуваћемо земљу и гледаћемо како и на који начин да унапређујемо животни стандард. Драги пензионери, хвала вам на љубави коју сте показивали према држави увек, на тој огромној одговорности, озбиљности и посвећености у подршци коју дајете својој земљи – рекао је председник Вучић.

Заједно са председником Србије великом скупу пензионера у Севојну присуствовали су и председник Српске напредне странке, Милош Вучевић, потпредседница Владе и министарка привреде, Адријана Месаровић, министар здравља Златибор Лончар, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, и министарка за бригу о породици и демографију, Јеле-

на Жарић Ковачевић.

Поздрављајући пензионере директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић, је рекао да иако је најављен као говорник, дошао је да чује пензионере, јер на терену се проблеми чују боље, а решавају брже.

Овде сам и да поставимо неке нове циљеве, јер смо до сада све остало успешно остварили, уз вашу подршку. Подсети бих вас да се за унапређење друштвеног стандарда данас издваја пет пута више средстава него 2012. године, што значи пет пута више вас у бањама, пет пута више солидарних пакета, пет пута

више пензионера на олимпијадама широм Србије. Сматрамо да су ово добри резултати, али морамо боље и можемо боље. Уз вашу подршку поставили смо нове циљеве до 2030. године – просечна пензија од 750 евра, с посебним освртом на пензионере којима је пензија до 45.000 динара. И на крају, драги моји пензионери, желим да вам кажем једно велико хвала, не само што сте ви ослонац сваког друштва, већ што сте ослонац сваке породице – рекао је између осталог директор Огњеновић.

Присутни пензионери су искористили могућност да поставе бројна питања и отворе теме које су значајне за бољи квалитет свакодневног живота, а на питања су им одговарали директор Фонда, председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, као и министарке Милица Ђурђевић Стаменковски и Јелена Жарић Ковачевић.

Председник Александар Вучић је најавио још боље пензије

Трајно обележавање имена и дела мајора
Јана Валентика

ЈОШ ЈЕДНА ПОДРШКА

Председница општине Бачки Петровац Виера Крстовски са сарадницима примила је иницијаторе акције да се трајно обележи име и дело мајора Јана Валентика. У делегацији су били генерал-мајор у пензији Милош Ђошан, потпредседник Клуба генерала и адмирала Србије, пуковник у пензији Ђурађ Пантвић, који је први дошао на племениту идеју и пуковник у пензији Звонимир Пешић, главни и одговорни уредник „Војног ветерана“. Састанку су присуствовали брат Јана Валентика Владимир

Делегација УВПС приликом полагања венца

Валентик, пензионисани припадник МУП-а и секретар Месне Заједнице села Кулпин Душан Плахћински.

Представници општине Бачки Петровац подржали су иницијативу да се трајно обележи име и дело мајора Јана Валентика. Током разговора утврђено је више предлога, од тога да се на чесми у Кулпину постави спомен-табла, затим да једна улица понесе име Јана, до постављања бисте у кулпинском парку и трибина у школама. Спомен-табла би била постављена и на кућу у Кулпину у којој је Валентик рођен. Договорено је да тамошњи историчар Тодор Радан сагледа ту лепезу добрих предлога и да општински органи још једном размотре целокупну палету начина обележавања имена и дела човека који је у рату извршавао хумани задатак.

Јан је погинуо 10. септембра 1991. године код Поповаче на ауто-путу Загреб – Београд, приликом извршења задатка дотура воде за пиће до чете ВОЈИН (у окружењу Зенги). Био је припадник регуларне јединице из састава 5. пука ВОЈИН РВ и ПВО државе СФРЈ, у чијем саставу је још увек била Република Хрватска. Мада ненаоружан, убијен је из заседе од стране побуњеничких формација познатије као ЗНГ РХ, мучки са седам метака испалиених у његова леђа.

З. П.

У Нишу обележена годишњица пробоја Логора Црвени крст **ПУТ У СЛОБОДУ**

Пре 84 године, 12. фебруара 1942. године у Нишу, у Логору на Црвеном крсту се догодило прво организовано бекство из једног нацистичког концентрационог логора, без помоћи споља. Тог дана, 147 логораша је кренуло на пут до слободе, њих 105 је успело да се домогне Виника, а 42 нису успела у том подухвату.

Први заточеници логора су били Јевреји из Ниша и југоисточне Србије, а затим Срби и Роми. Око 30.000 људи је прошло кроз логор, а око 10.000 њих је стрељано на брду Бубањ. Ново бекство је организовано током децембра у организацији Наде Томић и Милке Протић. У име одмазде Немци су након тога вршили масовна стрељања.

Пре полагања венаца, свештенство Епархије нишке је одржало парастос, а молитву је прочитао и врховни рабин јеврејске заједнице у Србији Исак Асијел.

Традиционално извиђачи, учесници марша „Трагом логораша“, предали су рапорт представнику града Ниша.

Тим поводом у Меморијалном комплексу „12 фебруар“ су положени венци у знак сећања на страдале Србе, Јевреје и Роме.

Комеморацији и полагању венаца, присуствовали су председник Скупштине града Ниша проф. др Игор Новаковић, већници града Ниша Драган Антић и Светозар Алексов, представници Нишавског управног округа, нишких општина, Министарства одбране и Војске Србије, Министарства унутрашњих послова, Савеза извиђача Ниша, Руско-српског хуманитарног центра, УВПС Ниш, борацких удружења и организација која негују слободарске традиције нашег народа.

Председник Савеза удружења бораца

Народноослободилачких ратова Ниша Анђелко Милићевић је истакао да је обележавање овог датума подсећање на страдања широм државе.

„Данас се сећамо свих страдања, не само у Логору Црвени Крст, на Бубњу и у Нишу, већ и на многим местима јужно од Ниша, попут Сурдулице и Бојника, а и страдања у Херцеговини. То не смемо заборавити. Три песнице на Бубњу, где је убијено око 12.000 недужних људи, опомињу нас да нико и никада нема право да заборави“, поручио је Милићевић.

Председник Скупштине града Ниша проф. др Игор Новаковић нагласио је значај негована културе сећања, посебно међу младима.

„Култура сећања на антифашистичку борбу јесте сећање на слободу. Народ који не памти своју историју нема ни будућност. Драго ми је што су се данас овде окупиле и деца и извиђачи, јер је важно да млади уче о својој прошлости и о страдању својих суграђана“, рекао је Новаковић.

Виши кустос Народног музеја у Нишу, Небојша Озимих, истакао је да Меморијални комплекс има снажан емотивни и образовни значај.

„Потомци страдалих и преживелих све чешће долазе овде, где су њихови преци страдали или преживели. Логор је сачуван у изворном облику, а поставка је прилагођена широком кругу посетилаца. Готово свако одавде изађе са снажним емоцијама, схватајући шта се на овом месту догодило“, навео је Озимих.

Након одавања почаста жртвама, окупљени су обишли логорске зграде у Меморијалном комплексу Логора на Црвеном Крсту.

Зоран Јашовић

У Врању обележен Дан државности

ПОЛОЖЕНИ ВЕНЦИ

Дан државности Републике Србије свечано је обележен 15. фебруара, на јубиларну 222. годишњицу од почет-

ка Првог српског устанка и 191. годишњицу од доношења Сретењског устава, којим су ударени темељи државе Србије.

Свечани скуп је одржан код Спомен-баррељефа вођи Првог српског устанка Војду Карађорђу Петровићу.

О значају овог датума говорила је председница Скупштине града Зорица Јовић која је излагање закључила: „На нама је

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у јануару 2026. године

ТРАГ ДОБРОТЕ

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 2. јануара 2026. године, размотрио захтеве достављене у јануару 2026. године и донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника, ОпОр Обреновац ММ: 41.000,00 – по члану 24.051,50 динара; ОпОр Ужице МВ: 48.000,00 – по члану 19.900,93 динара; ОпОр Нови Сад ДГ: 48.000,00 – по члану 20.680,56 динара; ОпОр Стара Пазова ЦС: 41.000,00 – по члану 29.579,69 динара; ОпОр Лесковац КД: 48.000,00 – по члану 30.952,75 динара; ОпОр Нови Сад МА: 48.000,00 – по члану 31.354,75 динара; ОпОр Панчево БЖ: 33.000,00 – по члану 32.710,00 динара; ОпОр Нови Сад ЈД: 41.000,00 – по члану 21.704,51 динара; ОпОр Смедерево РД: 41.000,00 – по члану 22.990,55 динара; ОпОр Суботица СР: 50.000,00 – по члану 20.583,53 динара; ОпОр Ниш ТМ: 41.000,00 – по члану 24.002,60 динара;

Б) Здравствено збрињавање

ОпОр Земун ВН: 40.000
ОпОр Нови Сад ЈС: 35.000
ОпОр Земун ТС: 30.000
ОпОр Лозница ЖТ: 40.000
ОпОр Нови Београд БЗ: 30.000
ОпОр Прокупље СД: 25.000
ОпОр Нови Београд ПМ: 35.000
ОпОр Лозница ВМ: 30.000
ОпОр Панчево МЖ: 35.000
ОпОр Земун ПВ: 25.000
ОпОр Вождовац МЈ: 25.000
ОпОр Ниш ЗМ: 20.000
ОпОр Крагујевац БС: 30.000
ОпОр Крагујевац МБ: 20.000

Новчана средства ће бити уплаћена на текуће рачуне до 6. фебруара 2026. године. Захтеви који буду достављени од 1. фебруара до 28. фебруара 2026. године, биће решавани почетком марта 2026. године. **Извршни одбор**

да мудро, одговорно и сложено наставимо путем развоја, економског напретка и очувања националног идентитета“.

Поред градоначелника Врања, венце и цвеће положили су представници Војске Србије, полиције и бројне делегације удружења грађана, међу којима и трочлана делегација Општинског одбора Удружења војних пензионера са председником Удружења Радошем Павловићем на челу.

Служен је и помен погинулима, а приређен је и пригодан културно-уметнички програм.

Б. Холик

У свечаној сали Дома ВС у Београду, уз учешће гостију, 25. фебруара одржана је седница Скупштине Удружења „Ветерани војнообавештајне службе“ ВВОСС. Скуп је отворио и његовим радом руководио председник Скупштине Јован Милановић, генерал-потпуковник у пензији.

Извештај о раду поднео је председник Управног одбора Градимир Јовановић. Он је обавестио присутне о тренутном броју чланова и навео имена оних који су се преселили у вечност.

Удружење је у протеклој години, у односу на претходне године, радило у повољнијим условима, што је утицало на повишен ниво ангажовања и квалитета рада. Удружење се финансира из чланарина, чији је износ 200 динара месечно и покрива основне потребе за функционисање. Прилив средстава у односу на претходну годину је мало повећан – али свакако недовољан за неке веће активности.

Планом рада Удружења за 2025. годину било је обухваћено 19 задатака, а реализовано је 17 или изражено у проценту 90 одсто, рекао је Јовановић и наставио:

– У протекле четири године реализовано је пет пројеката, од чега је три додатно финансирао МО, а два Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Пројекат „Мудрост је оружје јаких“, финансирао је Министарство одбране (МО) 2023. године у износу од 500.000 дин. Током 2023. и 2024. године Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања са 250.000 динара финансирао је пројекат „Војнообавештајна служба и специјалне јединице у одбрани отаџбине током 20. века“. „Храбро срце заплањско“ је пројекат које је МО 2024. године помогло са 500.000 динара. Следећи пројекат односио се на „Знамените Србе у руској историји“, финансирао је МО 2025. године са 497.000 динара. Активности које су насловљене са „Победа – 80 година слободе“ са 500.000 финансирао је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања 2025. године.

Међународно учешће

У оквиру пројекта „Знаменити Срби у руској историји“ одржане су трибине и изложбе у Београду, Нишу, Вршцу, Крушевцу и Панчеву. Те активности су имале међународни карактер јер су у њима учествовале делегације Савета ветерана војнообавештајне службе Руске Федерације и Савета ветерана војнообавештајне службе Републике Белорусије.

У Руској историји постојало је на десетине знаменитих Срба, који су значајно утицали на историју Русије и на међусобне односе, а степен успостављених дипломатских односа је значајно утицао и на развој сарадње у области војнообавештајне делатности.

За шест месеци пројекта урађено је и много више од планираних активности, јер су се радом на откривању знаменитих личности отворала нова сазнања и могућности. У рад на пројекту укључила се и делегација ветерана Војнообавештајне службе Руске Федерације, која је током седмодневног боравка донела материјале о једном броју личности. У реализацију пројекта се укључио и академик Српске академије наука и уметности Славенко Терзић, бивши амбасадор Србије у Русији, али и већи број чланова. Материјал је веома квалитетан и значајан, па би га требало публиковати.

Седница Скупштине Удружења „Ветерани војнообавештајне службе Србије“

БОГАТСТВО У ПРОЈЕКТИМА

У протекле четири године реализовано је пет пројеката, од чега је три додатно финансирао МО, а два Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Пројекат „Мудрост је оружје јаких“, финансирао је Министарство одбране. Скупштина је једногласно изабрала ново руководство Удружења.

Скупштини је председавао Јован Милановић

Све активности на пројекту „Победа – 80 година слободе“ имале су међународни карактер. Учествовале су делегације Савета ветерана војнообавештајне службе Руске Федерације и Савета ветерана војнообавештајне службе Републике Белорусије. Током реализације пројекта посећени су споменици, историјске знаменитости и меморијални комплекси у градовима Топола, Рача, Краљево, Крушевац и Врњачка Бања и том приликом одата почаст борцима ослободилачких ратова Србије и невиним жртвама.

У складу са плановима циљевима и задацима Удружења 12. септембра 2025. године реализована је завршна трибина и изложба по пројекту „Храбро срце заплањско“, у оквиру манифестације „Дани културе“ Општине Гаџин Хан. Након завршене трибине званично је предата на коришћење стална изложбена поставка у Градској библиотеци и реплика униформе српског борца из 1912. године, како је и предвиђено пројектом.

Обраћање младима

На организованим трибинама су присуствовали грађани, школска омладина (студенти факултета и високих струковних студија), представници локалних самоуправа, ветеранских и борачких удружења, пензионисани припадници војнообавештајне службе, активне старешине и представници медија.

Реализацијом ових пројекта постигнут је планирани циљ. Успешно је промовисан војни позив и код школске омладине и младих старешина подстакнуто интересовање за област војнообавештајне делатности, специјалних јединица, за ослободилачке

Председник УО Градимир Јовановић

ратове Србије, а указано на заслуге знаменитих Срба у руској историји.

Велику захвалност за реализацију пројеката заслужују стручни сарадници који су непосредно учествовали у пројектима и предавачи који су дали посебан тон у њиховој реализацији.

Управни одбор Удружења је у току 2025. године одржао 15 редовних и тематских састанака.

Секције имају ажурне интерне спискове, али не и планове. Њихов рад је обухватао мањи број чланова, који су реализовали задатке у оквиру пројеката. Одлуком Управног одбора организовано је дружење чланова сваког првог уторка у месецу. Председници секција су на време успели да заинтересују део чланства и организују рад секција и тиме мотивишу остале да се шире укључе у рад Удружења.

Електронском поштом пласирано је 19 информација, углавном о културним мани-

Свечаност је отпочела интонирањем државне химне

Учесници су пажљиво пратили ток скупа

фестацијама, реализацијама изложби и промоција књига у организацији Дома ВС, односно Медија центра „Одбрана“, партнерских, борацких и ветеранских удружења. Чланови Управног одбора и председници секција интензивирали су рад на промовисању удружења и припреми спискова могућих кандидата за чланове. То се пре свега односи на особе која одлазе у пензију из ВОА и Управе за обавештајно-извиђачке послове, а и осталих структура ВОС. Током минуле године примљено је 10 нови чланова.

У складу са планираним активностима удружења предвиђених *Планом сарадње МО и ВС са удружењима у 2025. години*, Удружење је 7. јуна 2025. године реализовало целодневни излет и посету историјским знаменитостима и меморијалним комплексима Текериш, Мачков камен, манастир Трноша и куће и музеја Вука Караџића. Та активност перфектно је организована и реализована, па је имала велики позитиван одјек међу члановима Удружења.

Учешће на стручним скуповима

Помоћ угроженим члановима Удружења је реализована током године. Чланови Управног одбора и руководства секција показали су бригу и разумевање за чланове удружења, посебно за оне који су тешко оболели. Пружено им је онолико колико се могло. Учињена је посета болесним члановима, пружена им је људска, емотивна и административна помоћ. Зна се да је та помоћ симболична, али у тешким тренуцима присуство, топла реч, људска пажња и свака друга помоћ су добродошли.

Током 2025. године чланови Удружења су учествовали на више стручних скупова и конференција. У марту су активно учествовали у припреми међународне конференције „Кад је рат враћен у Европу“, у организа-

цији Београдског форума за свет равноправних, Клуба генерала и адмирала Србије, СУБНОР Србије, Фонда дијаспора за матицу, Удружења „Ветерани војнообавештајне службе Србије“ и Удружења ветерана посебних јединица полиције, којом је обележена 26. годишњица од агресије НАТО-а кроз програм под називом „Да се не заборави 1999-2025“.

Представници удружења генерал-пуковник Бранко Крга и генерал-потпуковник Јован Милановић активно су учествовали на више конференција.

Чланови Удружења су присуствовали 2025. године на свим активностима на које су позвани поводом обележавања значајних датума у Републици Србији, у организацији државних институција, МО и ВС. Активно су учествовали на паради и прослави Дана српског јединства, слободе и националне заставе у подешалону ветерана и присуством на централној свечаности.

У оквиру обележавања 24. марта – Дана сећања на страдале у агресији НАТО-а, положен је венац на Споменик херојима са Кошара.

Поводом Дана војних ветерана, 15 чланова Удружења из секције ЕИ и ПЕД присуствовало је прослави и пријему у 224. цЕИ.

У складу са позивом Управе за традицију, стандард и ветеране МО, као носиоцем активности, Удружење ВВОСС је активно учествовало у комеморативној церемонији одавања војних почаст и полагања венаца погинулим припадницима Војске у ослободилачким ратовима Србије и прослави Дана војних ветерана – 4. децембра 2025. године, са укупно 18 чланова, који су учествовали на Свечаној академији.

Обележавање значајних годишњица

Сајт Удружења је првенствено искоришћен за информисање чланства о важним

активностима и догађајима Удружења. Свакако би требало и даље настојати да се активније укључимо на унапређењу и раду сајта објављивањем ауторских текстова.

Обележавање Дана Удружења у протеклој години је одржано 25. јуна у ресторани Дома ВС, на ком је присуствовало 64 члана, уз присуство представника МО, ВС, МинРЗС и ветеранских удружења.

Удружење је наставило да продубљује и проширује веома добру сарадњу са удружењима у Србији. Поред тога, на основу споразума и протокола о сарадњи, у циљу размене искустава о организацији, статусним и другим питањима, настављена је сарадња и одржавање контаката са сродним удружењима у Руској Федерацији, Републици Белорусији, Бугарској и Румунији.

У склопу планираних активности сарадње са сродним удружењима у иностранству, делегација нашег удружења је на позив председника Савета ветерана војнообавештајне службе Руске Федерације, генерал-пуковника Владимира Макаревича Измаилова, боравила у посети Руској Федерацији и учествовала у обележавању осамдесетогодишњице победе Совјетске војске над фашистичким окупатором. Посета је реализована од 16. до 25. маја 2025. године на простору Ст. Петербурга, Мурманска, Петрозаводска и Старе Ладоге.

Током године више пута је контактиран Војни архив и руководство Војног музеја у вези прикупљања архивске грађе везане за тему знаменитих Срба у руској историји и стручне помоћи око израде изложбене поставке.

На позив Министарства за рад, запошљавање, борацка и социјална питања, делегација удружења „Ветерани војнообавештајне службе Србије“ учествовала је 12. децембра 2025. године у државној церемонији обележавања 110. годишњице Битке код Костурине у Републици Северној Македонији.

У име Владе Републике Србије, државна делегација Републике Србије је у периоду од 11. до 12. децембра 2025. године, предвођена делегацијом Министарства за рад, запошљавање, борацка и социјална питања одала пошту ирским припадницима Десете дивизије у селу Раброво, општина Валандово, код Дојрана на Ирском војничком гробљу, као и полагању венаца и у спомен костурницу Зебрњак код Куманова у којој се чува део костију 687 палих српских јунака погинулих у Првом балканском рату у Кумановској бици 1912. године.

Тежишни задаци Удружења у 2026. години су: чување и неговање традиција обавештајне делатности; чување и неговање традиција ослободилачких ратова Србије; промовисање Удружења и пријем нових чланова; сарадња са сродним и другим удружењима у земљи и иностранству, помоћ угроженим члановима Удружења и њиховим породицама. успостављање сарадње са новим сродним удружењима у иностранству и региону.

Сарадња са Министарством одбране и Војском Србије има приоритетан значај, а и сарадња са Министарством за рад, запошљавање, борацка и социјална питања и сродним организацијама у земљи и пријатељским удружењима у иностранству у функцији интереса наше земље који проистичу из Статута.

3. П.

Редовна седница Скупштине Градске организације УВПС Лесковац

УСПЕСИ КОЈИ ОБАВЕЗУЈУ

Градски одбор УВП Лесковац је уручио захвалнице: ГрОд УВПС Ниш, Центру МО Лесковац, Удружењу пензионера града Лесковца, члановима ГрОд Лесковац: Светомиру Терзићу, Горану Филиповићу и Мијодрагу Тасићу. Књигом је награђен Мирослав Митровић.

Најзаслужнијима уручена су признања

Седница редовне годишње Скупштине Градске организације УВПС Лесковац одржана је 25. фебруара. Скупу су присуствовали чланови Скупштине и гости: представници 3. центра за обуку, Центра Министарства одбране, председник СУБНОР-а Лесковац, и представници удружења пензионера Града Лесковца.

Скупштина је почела интонирањем химне и одавањем почести преминулим члановима у периоду између две скупштине.

Извештај о раду Градске организације у протеклој години поднео је председник организације Мићо Ђапа.

Том приликом је речено да није било помака у решавању дугогодишњих проблема: непризнато право У целости на повећање пензија од 11,06 одсто, 2008. године, усклађивање пензија са растом плата професионалних војних лица, враћање пензија у Фонд за СОВО...

Побољшана је сарадња са 3. центром за обуку: присуство обележавању Дана центра, Дана војних ветерана, тактичко-техничком збору, Дана Војске Србије.

Екипа Градске организа-

ције учествовала је на шаховском турниру у организацији Градске организације Ниш.

УВПС Лесковац, које покрива Јабланички округ, има 251 члан. Старосна структура је неповољна јер више од 75 година старости има 44 одсто чланова. У протеклој години у чланство је примљено једно лице.

Једнократна новчана помоћ додеље-

на је за три лица у укупном износу од 108.000 динара.

Делегација Градске организације учествовала је у обележавању: Дана сећања на страдале од агресије НАТО-а, Дана Војске Србије и дана Војних ветерана.

Главни одбор Удружења доделио је Плакету УВПС Мићи Ђапи и Животи Љијескићу, а члановима Милораду Бадњаревићу и Томи Добрићу захвалницу поводом Дана УВП Србије.

Градски одбор УВП Лесковац је уручио захвалнице: ГрОд УВПС Ниш, Центру МО Лесковац, Удружењу пензионера града Лесковца, члановима ГрОд Лесковац: Светомиру Терзићу, Горану Филиповићу и Мијодрагу Тасићу. Књигом је награђен Мирослав Митровић.

Председник Надзорног одбора Мијодраг Савић поднео је извештај о извршеној финансијској контроли Градској организацији за 2025. годину.

Финансијско пословање се води у складу са постојећим прописима и није било злоупотребе у тој области. За сва утрошена средства постоји одговарајућа документација.

Потпредседник Градског одбора Новица Станковић изнео је предлог Плана рада Скупштине за 2026. годину.

Након дискусије усвојени су извештаји о раду Градског и Надзорног одбора као и План рада за 2026. годину.

Чланови Скупштине упознати су са одлуком о одржавању редовних избора у априлу 2026. године

У наредном периоду тежиште ће бити на: пријему у Удружење пензионера који нису чланови, обиласку и пружању помоћи старијим и болесним члановима, информисању чланова о актуелним питањима, побољшању здравствене заштите те остваривању законитих права у претходном периоду.

Горан Филиповић

Седница Скупштине МО „Бежанијски блокови 2“

О СВЕМУ ПО МАЛО

Досадашњем председнику Месне организације Ђорђу Петровићу поново је указано поверење да буде на њеном челу и у наредне четири године

У сали МЗ Козара 26. фебруара одржана је седница изборне Скупштине Месне организације УВП Бежанијски блокови 2, Нови Београд, којом је обележена 31 година од оснивања те организације и 32. годишњица од оснивања УВПС. Седници су присуствовали председник Општинске организације УВПС Нови Београд Симеон Туманов, потпредседник те организације др Коста Новаковић, члан ОпОд Милорад Миладиновић и председник Надзорног одбора Горан Лабан. Скуп је отворио први функционер те организације Ђорђе Петровић, један од оних који су ударили темеље Удружењу.

„Одржавање изборне седнице наше Скупштине са поносом изражавамо захвалност и дужно поштовање групи одважних пензионера који су пре 31 годину у сложеним условима окупили око себе један број пензионера и формирали Месну организацију Бежанијски блокови 2.

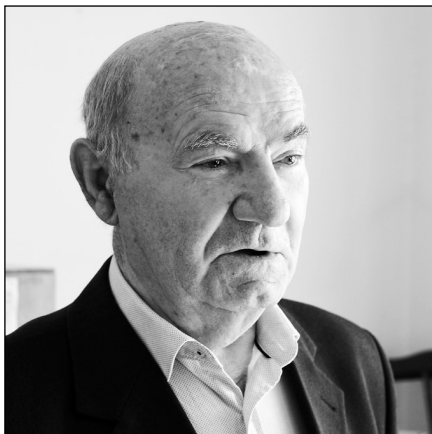
Оснивачка скупштина одржана је те давне 1995. године (9. фебруара) уз присуство 55 делегата. Скупштину је Припремио иницијативни одбор у Сали МЗ Козара и формирана је као Ужичка република (сада Бежанијски блокови 2).

Од тада до данас ми војни пензионери остали смо верни својој држави и доследни у захтевима да се неправде исправе и да се положај војних пензионера доведе у склад са часном војном професијом коју смо веома одговорно обављали.

Наши чланови су чврсто одређени да буду уз Удружење и да се кроз овакву организацију боримо и изборимо за наша права. Било је тешко и требало је много времена да се са нашим радом покажемо ко смо, да делимо судбину друштва. Борили смо се и са доста напора остварили само део стечених права која су нам окрњена.

Борба за правду и право нису спласла. Не може се пристајати на неправду и на значајно умањење права. Држава мора да се опходи према онима који су је бранили и одбранили као и према осталим грађанима наше земље“, рекао је Ђорђе Петровић.

Он се потом zaloжио за враћање ПИО у Фонд за СОВО, чиме би се, по свему судећи, елиминисале разлике у пензијама старешина истог чина и положаја, само у различито време

Ђорђе Петровић

Присутни су с пажњом саслушали извештај

пензионисаних. Да би се ово остварило потребно је много рада, упорности и доказивања у доказивању насушне потребе државној администрацији. Од пензија које су биле на нивоу 85% у односу на плате активних подофицира и официра дошло се на ниво испод 65%.

– Нећемо се мирити са оваквим стањем у 2026. години. Борићемо се да пензије прате плате, рекао је Петровић.

Војни пензионери су против доделе станова по принципу названом „брзе руке и прсти“ јер лутријски начин администрирања ствара простор за неправду и неједнак положај стамбених интересената.

Станови се у процентима више деле професионалним војним лицима него пензионерима. Предлаже се да се побољша однос доделе станова у

корист војних пензионера и да он буде (60% активним војним лицима и 40% војни пензионерима). Тренутно је тај однос 70% према 30% у корист активних војних лица. Поново је покренуто питање да се онима који имају само делимично решено стамбено питање омогући да добију умањени бесповратни кредит у висини који зависи од броја који се добија одузимањем следећих од имајућих квадрата стамбеног простора.

Здравствена заштита је, како је оцењено, добра, стабилна у погледу снабдевености лековима, примарне здравствене заштите, дијагностичких процедура и специјалистичких прегледа. Па ипак војно здравство није на нивоу какво би требало да буде, па су потребне одговарајуће промене у односима према војним пензионерима (да се омогући лечење војних пензионера у цивилним установама, као што је цивилним пензионерима омогућено лечење у војним установама).

У ери великог улагања у здравство Србије очекује се да део инвестиција буду усмерене према војноздравственим установама пре свега према ВМА. Војни пензионери су деценијама остваривали своју здравствену заштиту преко војноздравствених установа. Те су код њих створене одређене здравствене навике и изграђен степен поверења у здравствену помоћ и негу.

Зато је неопходно сачувати оно што је створено и пронаћи нова и економичнија решења, с циљем побољшања квалитета, ефикасности, економичности и комплексности здравствене заштите. То подразумева и формирање одређених установа за смештај и бригу о старим лицима. Помоћ је потребна пензионерима који живе сами, нарушеног су здравља, усамљени и у некој врсти изолације.

Током седнице било је речи и о другим областима статусног положаја војних пензионера. На крају су једногласно изабрани представници те месне организације у вишим телима организације. Досадашњем председнику Месне организације Бежанијски блокови 2 Ђорђу Петровићу поново је указано поверење да јој буде на челу и у наредне четири године.

3. П.

Обележено 15 година Универзитета одбране

ЈУБИЛЕЈ ВОЈНЕ „КУЋЕ НАУКЕ“

Универзитет одбране чине: Војна академија (ВА), Медицински факултет ВМА (МФ ВМА), Школа националне одбране „Радомир Путник“ (ШНО) и Институт за стратегијска истраживања (ИСИ), те Ректорат Универзитета (РУО)

Универзитет одбране, основан Одлуком Владе Републике Србије 24. фебруара 2011. године, самостална високошколска установа, свечано је обележио свој Дан – деценију и по више него успешног образовања кадета, који су се определили за официрски позив, одговорно, тешко и часно занимање, стручног усавршавања официра Војске Србије и развоја научног приступа феноменима од значаја за одбрану наше земље.

Свечаности у амфитеатру Школе националне одбране „Војвода Радомир Путник“, у кругу Војне академије, присуствовали су министри Владе Србије – одбране Братислав Гашић и науке, технолошког развоја и иновација академик Бела Балинт, као и државни секретар у Министарству просвете Борко Петровић, те представници високошколских установа и института са којима Универзитет и његове организационе јединице сарађују.

У крајем, пригодном обраћању ректор Универзитета бригадни генерал проф. др Бобан Ђоровић, уз добродошлицу и захвалност учесницима који су својим присуством увеличали свечаност, подсетио је на остварене резултате ове јединствене институције у минулој години, која је, како је нагласио, протекла у „знаку науке“:

- Универзитет одбране, сходно раније наведеној Одлуци, чине: Војна академија (ВА), Медицински факултет ВМА (МФ ВМА), Школа националне одбране „Радомир Путник“ (ШНО) и Институт за стратегијска истраживања (ИСИ), те Ректорат Универзитета (РУО), је у 2025. години добио акредитацију Одбора Министарства просвете за обављање научноистраживачке делатности, интензивирао је сарадњу са бројним институтима Републике Србије, организовао шест научних конференција, од који је најзначајнија била прва међународна „Конференција војних наука Војна 2025“ (прва одржана 2023. године). Запажене су биле и остале, као и научни скупови организовани у сарадњи са Историјским институтом, Институтом за међународну политику и Институтом за књижевност и уметност. Колектив ИСИ остварио је изузетне резултате и по броју објављених научних радова по истраживачу (категорија М20) најбољи је институт у пољу друштвених наука у Републици Србији, рекао је домаћин, челни човек установе, настављајући:

Примена вештачке интелигенције

- Информационо-технолошка револуција изменила је „технологију“ оружаних сукоба, којима смо сведоци последњих година, шта је утицало на промене и иновације у образовању будућих официра. Поносни смо на научноистраживачке пројекте наших наставника који се односе на

Генерал Ђоровић је министру одбране Братиславу Гашићу уручио Плакету Универзитета одбране

Учесници прославе

примену вештачке интелигенције и употребу беспосадних платформи, као и на нове кабинете опремљене у Департману техничко-технолошких и природно-математичких наука ВА. Академија је активно укључена у пројекат „Дигитална армија“!

Учесницима свечаног скупа, организованог у касарни „Генерал Јован Мишковић“, обратио се и министар одбране Братислав Гашић, који је, између осталог истакао: „Универзитет одбране, који представља крвну институцију војног образовања у Републици Србији, заснован је на темељима српског војног школства из средине 19. века, јер је оно у самом зачетку поставило високе стандарде знања и професионализма, а оно се континуирано неговало до данашњих дана.“

У времену дубоких геополитичких промена и убрзаног технолошког развоја, одбрана државе не почиње на граници – она почиње у учионицама и кабинетима. И управо овде, на Универзитету одбране, стиче се и гради знање које постаје моћ, дисциплина која прераста у одговорност и карактер које постаје ослонац војске. Усвајањем новог Закона о војном образовању створени су услови да Универзитет и њене организационе целине још снажније одговоре изазовима времена, односно да „негују специфичност војних наука, да чувају искуство и традицију, али и да се отварају ка савременим знањима и технологијама“, јер је унапређење војног образовања за Министарство одбране стратешко питање.

Избори у новобеоградској месној организацији „Газела“

ЧЕКАЈУЋИ МЛАЂЕ КОЛЕГЕ

Висок углед у друштву

Ова институција, Универзитет је у протеклим годинама показао способност да одговорно и ефикасно прати потребе Војске Србије. Видљиво је то од прилагођавања студијских програма и опремања, до развоја научноистраживачких пројеката од значаја за систем одбране. Тиме је потврдио да војничке врлине – дисциплина, прецизност и посвећеност реализацији задатака – нису само део строја, већ и део академског рада. Зато ова установа ужива и велико поштовање не само у Србији, већ и у међународним круговима. Тај углед и признања се осликавају кроз поверење великог броја држава које упућују припаднике својих оружаних снага на школовање и усавршавање у наш Универзитет. Мудра међународна политика Србије и њеног председника Александра Вучића – војна неутралност и принципијелни ставови по овом питању, чине важну основу за могућност школовања официра из различитих делова света. У време крупних стратегијских и геополитичких изазова и промена Универзитет представља „позорницу значајне размене знања и искуства, али и простор стварања и учвршћивања разумевања, сарадње и пријатељства међу официрима, војскама и државама.

Подсетивши припаднике Универзитета да се иза њих налази пут од скоро 180 година српског војног школства, које је поплочано знањем, трудом и радозналошћу, али и знојем, крвљу и одважношћу српских официра који су били не само професори и научници, закључио је:

- Испред нас су нове технологије, нови безбедносни изазови и нове околности које захтевају још већу стручност и одлучност. Испред нас је циљ – да официрски позив и надаље, у деценијама које долазе, буде дика и узданица Србије, баш као што је то био у најузвишенијим тренуцима наше историје. Са жељом да вас у непоколебљивом маршу ка истом циљу прате мудрост, успех и срећа, честитам вам Дан ваше установе!

Све изречено и наведено потврда је да су припадници Универзитета одбране, који је основан с циљем усклађивања војног образовања са системом високог образовања у Републици Србији, својим радом и односом према повереним задацима, као и оствареним резултатима у овом, релативно кратком раздобљу, показали озбиљност, одговорност и зрелост и већу од оне која се могла очекивати од овакве младе институције. Зато заслужују свако признање и свих нас који смо били, у своје време, актери система војног образовања – школовања и потоњег усавршавања.

На свечаности ректор генерал Ђоровић уручио је Плакету Универзитета одбране министру одбране Гашићу у знак захвалности за свеукупан допринос раду и развоју војног образовања. Докторима наука који су ова највиша академска звања стекли у 2025. години, одбраном докторских дисертација у војним високошколским установама из састава Универзитета уручене су дипломе, а заслужним појединцима, као и установама Министарства одбране и Републике Србије додељена су признања.

Јосип И. Новак

Избори у најбројнијој новобеоградској месној организацији „Газела“, која броји 724 члана, одржани су 28. фебруара 2026. године. У добро организованом и опуштеној атмосфери, након усвајања извештаја о раду, прешло се на изборне активности.

За председника МОр изабран је Миленко Заилац, за његовог заменика Радивој Стојановић, а усвојен је и предлог за седмочлани месни одбор. Изабрани су кандидати за дужности у општинској организацији УВПС и предложени кандидати за друге дужности у Удружењу. Потом је усвојен и годишњи план рада, у коме су истакнути најзначајнији задаци: пријем нових чланова, помагање у остваривању права из пензијског осигурања, здравствене и социјалне заштите, стамбених питања и слично. Наглашен је и значај обилазака чланова са специфичним здравственим, социјалним и материјалним проблемима и

пружање једнократне материјалне помоћи члановима који испуњавају прописане услове, као и планско функционисање организације.

Као основни проблем наведено је подмлађивање чланства, јер је просечна старост 83,2 године – чак 27% има 90 и више година, 63% је у старосном добу од 70 и 89 година, док је свега 10% млађе од 70 година! Број нових чланова је симболичан, а смањење услед природног одлива је око 10 одсто годишње. Овај проблем тражи заједничку активност целог удружења, јер месна организација сама не може да учини значајнији напредак.

Седници Скупштине је присуствовало неколико гостију из Општинског одбора УВПС и месних организација, на чему им је месна организација захвална. По завршетку скупа, присутни су се још неко време дружили уз скромну закуску, у добром расположењу.

М. З.

У извештају о раду набројано је више проблема

Војни пензионери су заинтересовани за рад свог удружења

Генерал Милан Мојсиловић, начелник Генералштаба ВС

СРБИЈА ДОБИЈА „ДИГИТАЛНУ АРМИЈУ“

Забрињава потенцијал да се тзв. косовске безбедносне снаге употребе против српског становништва на Косову и Метохији. – Очекујемо испоруку чешких вишецевних лансера ракета „вампир“, на столу је и опремање борбеним авионима

Настављајући тренд убрзаног развоја у свим сегментима започет пре скоро деценију, претходну годину обележио је велики искорак у јачању способности и борбене готовости Војске Србије, остварен опремањем савременим наоружањем и војном опремом и интензивном обуком. Део онога чиме располажемо грађани и међународна јавност могли су да виде на великој војној паради „Снага јединства“, по којој ће 2025. година остати упамћена.

Стекли смо неке нове способности: за откривање, лоцирање и ометање беспилотних ваздухоплова, ометање рада тактичке и стратегијске авијације, дејства из ваздушног простора по циљевима на великим даљинама, дејства нападним дроновима по циљевима у стратегијској дубини и дроновима самоубицама на тактичкој дубини. Унапређена је интегрисана радарска мрежа, ватрена моћ јединица свих родова, као и мобилност и заштита снага Војске Србије, изјавио је у интервјуу за „Политику“ генерал Милан Мојсиловић, начелник Генералштаба Војске Србије.

По његовим речима, приоритет и стратегијско опредељење за 2026. годину је даља изградња кредитбилних способности довољних за одвраћање од било каквог угрожавања безбедности. Акцент је на даљем унапређењу способности за извођење операција у савременом окружењу, увођењу у оперативну употребу новог наоружања и војне опреме и на попуни кадром.

– Наставићемо с организацијском доградњом јединица Војске Србије и припремама за обавезно служење војног рока. Започињемо с реализацијом пројекта „Дигитална армија“. Применом напредних софтверско-хардверских решења унапредиће се прикупљање, обрада и размена података, оптимизоваће се и скратити процес доношења одлука, интегрисаће се борбени системи и убрзати динамика борбених дејстава, уз максимално искористићење ватрене моћи и већу заштиту снага. Велики скок у способностима Војске Србије и континуирано унапређење стандарда и услова живота и рада припадника Војске Србије не би били могући без снажне подршке и напора државног руководства с председником републике, нашим врховним командантом, на челу, на чему изражавам искрену захвалност – истиче генерал Мојсиловић.

Када се може очекивати поновно увођење служења обавезног војног рока, да ли је ВС спремна за прихват те категорије војника и у којим гарнизонима ће се то служење обављати?

Војска Србије је у организационом, материјалном и кадровском погледу већ сада спремна да на обуку прими прву генерацију регрута. Потребно је још припремити центре Министарства одбране који ће вршити евиденцију и регрутацију и повећати капацитете за здравствену заштиту војника. Када се ван снаге стави одлука о обустави служења војног рока и усвоје одговарајућа законска и подзаконска решења врло брзо ћемо кренути у реализацију. У претходних годину и по интензивно смо радили на стварању услова за оспособљавање најшире категорије становништва за одбрану земље. Израђени су нови планови обуке и методички приручници, набављена су наставна сред-

Генерал Милан Мојсиловић

ства, симулатори и тренажери, затим нова интендантска и заштитна опрема војника, нове пушке за регруте... Кроз инвестиционо одржавање унапредили смо услове за смештај, живот и рад, изграђени су нови објекти, припремљена су вежбаљива и полигони за обуку. И даље настављамо рад на подизању капацитета како бисмо младим људима пружили најбоље могуће услове за обуку, али и одређену дозу комфора. Желимо да се с војног рока врате задовољни. Према предлозима законских решења, војној обавези подлежу младићи старости од 18 до 30 година, док је за особе женског пола остављена могућност добровољног служења. Војни рок ће трајати 75 дана и служиће се како у центрима за основну и специјалистичку обуку, тако и у свим гарнизонима Војске Србије унутар бригаде Копнене војске и Ратног ваздухопловства и ПВО.

Војска Србије има пуно нових система наоружања, такође и модернизованих, али чини се да још није дошло на ред оно што је и Ваша изворна војно-виденцијална специјалност – тенкови. Неке суседне земље набављају немачке „леопарде“, да ли и ВС размишља о набавци новог тенка или ће се ићи на модернизацију тенкова М-84 и Т-72?

Опредељење Министарства одбране и Војске Србије је да модернизовани тенк М-84 на средњем року остане основни борбени тенк и окосница оклопних јединица. Размишљајући дугорочно, једна од опција је и набавка савременог борбеног тенка са страног тржишта. Уместо куповине потпуно нових страних платформи, фокус је сада на свеобухватној домаћој надоградњи постојећих капацитета, чиме се постиже висок ниво оперативне способности уз рационално коришћење ресурса. Ми смо већ примили прве количине модернизованих тенкова М-84 АС1/2, који у односу на основну верзију имају већу

ватрену моћ и напредну оклопну заштиту за већу отпорност на бојишту у условима употребе савремених противоклопних ракета и пројектила. Усавршен је систем за управљање ватром и мотехнички део, а тенкови су добили и нова гусенична платна. Посада има бољи преглед бојишта, а ситуациона свесност ће даље бити унапређена њиховим увезивањем с осталим системима/сензорима у оквиру пројекта „Дигитална армија“ и разменом података у реалном времену. Нови контингент модернизованих тенкова ући ће у Војску Србије ове године, а стартујемо и са модернизацијом тенкова Т-72 по истом принципу.

Да ли је новонабављени ракетни систем „пулс“ израелске производње уведен у употребу у ВС и у коју јединицу, како су и где наши војници обучени за руковање њиме и да ли је реч о систему највећег домета и убојне моћи Копнене војске?

У току су активности у вези с испоруком и увођењем у наоружање вишецевних лансирних ракетних система „пулс“. Овим системом опремамо Мешовиту артиљеријску бригаду. Обука и пријемна испитивања крећу следећег месеца. Реч је о систему с највећим дометом и убојном

Систем ПВО ФК-3 веома је моћно оружје

моћи у копненој компоненти Војске Србије. Одлучили смо се за палету убојних средстава која омогућава прецизно дејство по циљевима на даљинама од 30 до 300 километара. Истичем да и у ваздухопловној компоненти имамо убојна средства сличног максималног домета и убојне моћи. Осим нових количина „пулса“, са страног тржишта ове године очекујемо и испоруку даљински пилотираних ваздухоплова „хермес 900“ израелске и вишецевних лансера ракета „вампира“ чешке производње. Домаћа одбрамбена индустрија испоручиће нове количине различитих оклопних борбених возила, транспортних средстава, стрељачког наоружања, комплета заштитне и интендантске опреме... Кад је реч о убојним средствима, тежиште ће бити на испоруци муниције већих калибра, савремених убојних средстава авијације, убојних средстава за противваздухопловна дејства, вођене артиљеријске

муниције и нападних дрона великог домета. У 2026. години очекују нас и опремање ракетним системом за противваздухопловна дејства великог домета и набавка напредних беспосадних платформи. На столу су и предлози за опремање новим вишенаменским борбеним авионима, новим авионима за почетну обуку и транспортним авионима.

Шта се и где тачно десило недавно у Копненој зони безбедности када је у медијима објављено да је пуцано на припаднике ВС с подручја Косова и Метохије?

Припадници Војске Србије свакодневно су ангажовани на контроли Копнене зоне безбедности и обезбеђењу административне линије. У обављању ових задатака и спречавању илегалних активности неретко се сусрећу с наоружаним групама које с простора наше јужне покрајине покушавају да уђу у централну Србију ради неправне сече шуме. У последњих пет година регистровано је 75 инцидената у којима је коришћено ватрено оружје, а претходне године било је 12 таквих инцидената. У конкретном случају на патролу Војске Србије отворена је ватра у близини базе „Дебела глава“ у општини Бујановац. Вођа патроле, ценећи тактичку ситуацију и евентуални ризик по цивилно становништво које се могло налазити у близини, донео је исправну одлуку да се не отвара ватра на наоружану групу која је у моторним возилима бежала са територије централне Србије.

Приштина се убрзано наоружава, колика је то опасност по Србе на Косову и Метохији и Србију?

Наоружавање такозваних косовских безбедносних снага, настојања да се трансформишу у војску и приступе војним савезима у супротности су с важећом резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација, Војнотехничким и другим потписаним споразумима и не доприносе миру и стабилности у региону. У војном погледу ова формација ни на који начин не може парирати Војсци Србије, али забрињава потенцијал да се употреби против српског становништва на Косову и Метохији. Регистрована је употреба беспилотних

ГАЂАЊА РАКЕТНИХ ЈЕДИНИЦА ПВО У ЕГИПТУ И КИНИ

Да ли ће Војска Србије бити ангажована на вежбама у иностранству, укључујући и бојева гађања 250. ракетне бригаде за противваздухопловна дејства?

Осим опремања најновијим наоружањем и војном опремом, у Војсци Србије сада је фокус на интензивирању обуке и оспособљавању војника и старешина за борбену употребу нових средстава уз примену искустава из савремених оружаних сукоба. У том смислу је важно и учешће на међународним вежбама, на којима припадници Војске Србије размењују искуства с колегама из других држава. Ове године, у складу с интересом који је Војска Србије исказала, ако влада донесе одговарајући закључак, припадници Војске Србије учествоваће на три међународне вежбе у Републици Србији и девет у иностранству. Војска Србије биће домаћин вежбе са Командом здружених снага НАТО-а из Напуља, у другој половини октобра – у бази „Југ“ и на полигонима „Боровац“ и „Рујан“, вежбе „Платинасти вук“ у првој половини јуна – у бази „Југ“ и на полигону „Боровац“, те ваздухопловне вежбе с Мађарском „Cross Landing“, која је планирана за септембар у ваздушном простору двеју земаља. Војска Србије упутиће мање саставе на четири вежбе у иностранству – у Бугарску, Грчку, Мађарску и Сједињене Америчке Државе, као и посматраче на још пет вежби ван граница земље. У плану су и међународне вежбе специјалних снага, о чему се сад воде разговори, а разматрамо и могућности да наше ПВО јединице и авијација гађања циљева у ваздушном простору реализују на полигонима у Кини и Египту, евентуално и у другим пријатељским државама.

НЕ МЕШАМО СЕ У ПОЛИТИКУ, СТОЈИМО ИЗА ИНСТИТУЦИЈА ДРЖАВЕ

Како Ви и Војска Србије доживљава актуелну политичку ситуацију у Србији?

Актуелна збивања посматрам кроз функцију коју обављам. Трудимо се да останемо ван политике. Стојимо иза институција државе. Захтеви да се Војска Србије политизује воде у ескалацију. Ми смо и заштитници државе и институција, без обзира на то шта се дешава око нас. Ту нема игре...

Председник републике командује Војском Србије у миру и рату – не по имену и презимену већ по функцији, Уставу и закону. Ако се сви залажемо за законитост, онда нема дилеме шта треба да ради Војска Србије и како да поступа. За нас је држава светиња, ми смо је бранили, гинули смо за њену заставу, грб и народ. Ко жели у политичком смислу нешто да мења, ко жели промену власти, мораће да иде на изборе. Смена власти се врши на изборима.

ваздухоплова ради осматрања база Војске Србије и појава патрола тзв. косовске полиције у једнокилометарском појасу унутар територије Косова и Метохије. Зато с посебном пажњом пратимо активности приштинских институција.

Материјални положај припадника ВС знатно је побољшан током последњих десетак година, а у последње време, могло би се рећи, посебно специјалца. Да ли је тачно да плата начелника Генералштаба није највиша у ВС?

Материјални положај припадника Војске Србије знатно је побољшан током последњих десетак година, систематским повећањем плата, унапређењем услова рада и побољшањем социјалног статуса. Континуирани раст личних примања, укључујући основне плате, додатке и накнаде, допринео је већој финансијској сигурности припадника војске и њихових породица. Поред тога, знатна средства уложена су у побољшање инфраструктуре, смештајних капацитета и опреме, што је директно утицало на квалитет живота и рада. У последњих пет година плата у Војсци Србије увећана је 56 одсто.

Школа као темељ државе

ДУГОРОЧНА СТРАТЕГИЈА

Судбина државе не обликује се само у парламенту или влади, већ много раније у школским клупама. Јер, какво школство изградимо данас, такву државу ћемо имати сутра.

ЗАЈЕДНИЧКИМ РАДОМ ГРАДИМО СТАБИЛНУ, МОДЕРНУ И УСПЕШНУ ЗЕМЉУ

Разговарамо поводом Сретења, Дана државности Србије, у време великог јубилеја – 150. година постојања српског Генералштаба, колики је, историјски гледано а и данас, државни значај ове институције за Србију?

Улога Генералштаба у обликовању војске и борби за слободу трајно је уписана у војну и државну историју Србије. Током 150 година постојања, Генералштаб је био носилац стратешког промишљања и поуздан ослонац државном руководству у питањима одбране. Иако су се мењали време, околности и безбедносни изазови, његова основна мисија остала је иста – да, ослањајући се на знање, одговорност и визију, обезбеди спремност и употребу војске у миру и у рату. У савременом безбедносном окружењу, обележеном брзим технолошким развојем, та одговорност добија нове облике и захтева стално прилагођавање. Ослањајући се на темеље претходних генерација, Генералштаб Војске Србије наставља да развија модерну и снажну војску, у служби државе и грађана, посвећен очувању мира, слободе и стабилности Србије. Користим ову прилику да свим грађанима Србије честитам Дан државности. Овај датум нас подсећа на темеље наше државности, на вредности слободе, одговорности и заједништва, као и на обавезу да те вредности негујемо у савременом друштву. Уверен сам да заједничким радом можемо наставити да градимо стабилну, модерну и успешну Србију, у интересу свих њених грађана.

може суочити, пре три године је донета одлука да се вишеструко и веома брзо подигну способности специјалних јединица, како у погледу опремљености, тако и бројног стања. Издвојена су додатна средства која су омогућила изузетне зараде за припаднике ових састава Војске Србије и довољан број кандидата од којих се могу изабрати мотивисани и психофизички способни младићи и девојке. У току је нови конкурс за пријем војника у 72. бригаду за специјалне операције и 63. падобранску бригаду. Позивам младе да се пријаве.

Милан Галовић
Фото М. Спасојевић
Извор: *Политика*

Изрека „Какво школство, таква омладина. Каква омладина, таква држава“ не представља пуку моралну опаску, већ сажету друштвену дијагнозу. Она указује на узрочно-последични ланац који повезује образовани систем, генерације која из њега излази и квалитет државних институција које та генерација касније воде.

Савремено друштво образовање више не посматрају као трошак, већ као инвестицију у људски капитал. Школа не преноси само чињенице и податке, она обликује начин размишљања, систем вредности и радне навике. У њој се формира дисциплина, одговорност, способност анализе и критичког мишљења.

Када је систем образовања организован, савремен и јасан, усмерен ка знању и вештинама, његов резултат је генерација која је способна да води привреду, управу, науку и војску. Супротно томе, образовање слабо организовано, без суштине и с скромним наставницима који реализују застареле програме производи нестручан и неспособан кадар који ће водити друштво.

Примери земаља која су системски улагале у образовање су: Финска, Норвешка и Јужна Кореја. У њима се показало да системска реформа школства и улагање у ту делатност дугорочно даје резултате кроз снажну економију, технолошки развој и стабилне инвестиције.

Ипак, школа није једини чинилац у обликовању омладине. Млади се истовремено обликују и породици, медијима, друштвеним мрежама и политичком амбијенту у држави. Ако друштво обезвређује знање, обесмишљавају ауторитет наставника и фаворизује површност и нестручност, образовни систем тешко може остварити свој циљ у формирању младих генерација.

Зато је погрешно сву одговорност пребацивати на омладину. Она је показатељ укупног стања у друштву. Свака генерација је резултат вредносних и радних порука које прима од старих.

Држава у дугом року постаје оно што су њени образовни капацитети створили од младих генерација. Квалитет јавне управе, ниво технолошких иновација и политичка стабилност ствара се и обликује у учионици. Ако образовни систем производи стручне, одговорне и самосвесне људе, држава добија темељ стабилности и развоја. Ако образовни систем то не учини, последице се манифестују у slabим институцијама државе, спором економском развоју и великим друштвеним поделама у друштву.

Резултат образовног система у Србији сви осећамо свакодневно кроз функционисање свих институција у земљи. У многим институцијама запажамо кадар чији рад и резултати одражавају праве резултате нашег образовног система. Наша нада остаје да ће надлежни и одговорни увидети све те слабости и благовремено предузети мере. Зато тема школства није уско просветно питање, већ питање националне безбедности и дугорочне стратегије. Улагање у образовање представља улагање у будућност наше земље. Порука изреке остаје јасна, судбина државе не обликује се само у парламенту или влади, већ много раније у школским клупама. Јер, какво школство изградимо данас, такву државу ћемо имати сутра.

Драган Паскаш, генерал у пензији

У укупним приходима пензионера у Европи доминирају државне пензије

РАД КАО ОПЦИЈА А НЕ ПРИНУДА

Удео јавних исплата у приходима креће се од 41 одсто у Швајцарској до 86 одсто у Белгији. Државни трансфери такође чине најмање три четвртине прихода старијих особа у Луксембургу (83 процента), Аустрији (82), Финској (80), Чешкој (76), Италији (76) и Португалу и Грчкој, обе по 75 одсто. Поред Швајцарске, овај удео је испод 50 одсто у Великој Британији (42), Холандији (43) и Данској (45).

Примања која исплаћује држава, а то су углавном тзв. државне пензије и друге бенефиције, чине око две трећине (66 одсто) прихода Европљана старијих од 65 година. Према подацима ОЕЦД-а, старије особе имале су нижи просечни расположиви приход од укупног становништва у 28 европских земаља, а Луксембург је био једини изузетак међу 29 држава укључених у анализу.

Највећи извор прихода после државних давања чини додатни рад, који обезбеђује у просеку 21 проценат расположивог дохотка за старије грађане. Капитални приходи, као што су штедња, рента и сл., просечно доприносе са седам одсто у укупним примањима пензионера у Европи, а приватне професионалне пензије са само шест процената.

Удео јавних исплата у приходима креће се од 41 одсто у Швајцарској до 86 одсто у Белгији. Државни трансфери такође чине најмање три четвртине прихода старијих особа у Луксембургу (83 процента), Аустрији (82), Финској (80), Чешкој (76), Италији (76) и Португалу и Грчкој, обе по 75 одсто. Поред Швајцарске, овај удео је испод 50 одсто у Великој Британији (42), Холандији (43) и Данској (45).

Међу пет највећих европских економија, Француска има највећи удео државних трансфера у приходима старијих особа са 78 одсто, док Велика Британија има најмањи са 42 процента. Поред већ поменуте Италије, у групи пет су и Шпанија са 72 и Немачка, у којој 68 одсто примања грађана старијих од 65 година долази из јавних финансија. Са изузетком Финске, нордијске земље имају нижи удео јавних трансфера: удео у Шведској је 52 одсто, а у Норвешкој и на Исланду 58 процената. У Турској, земљи кандидату за ЕУ, 57 одсто прихода старијих особа долази из трансфера државе.

Приватне професионалне пензије, упркос очекивањима, нису тако уобичајене широм Европе: постоје у само седам држава од којих су три нордијске. У Немачкој, рецимо, приватне професионалне пензије чине тек пет одсто прихода старијих грађана.

Као што анализа ОЕЦД-а и сугерише, рад након пензије остаје један од кључних извора прихода за старије. Удео додатног рада у приходима особа 65+ је значајан у многим европским земљама, прелазећи негде и трећину укупних примања. Учешће додатног рада креће се од седам одсто у Француској до 40 у Летонији, а чини скоро трећину или више прихода старијих у Словачкој (36 одсто), Литванији (35), Естонији и Пољској (обе по 34 процента) и на Исланду (32). Старије особе у Француској, Луксембургу, Финској и Белгији су међу најмање зависним од додатног посла, са приходом од запослења који чини мање од 11 одсто њихових укупних примања.

Различити нивои четири извора прихода за особе старије од 65 година, већина су пензионери, показују разноликост система социјалног осигурања широм Европе.

Западна Европа (Белгија, Француска, Аустрија) у великој мери се ослања на јавне пензије као примарни извор прихода. Нордијске земље (Данска и Шведска, не Финска) имају вишеструке изворе прихода, који укључују јаке приватне пензијске шеме, док Источна и Јужна Европа (укључујући Пољску, Словачку, Грчку и Турску) имају тенденцију да је већи удео прихода повезан са додатним радом. То вероватно корелира и са чињеницом да у многим земљама Источне и Јужне Европе приватни професионални пензијски фондови нису довољно развијени.

Извесно је да сиромаштво у старијим годинама остаје значајан проблем у више европских земаља, а велике разлике у пензијама и даље постоје широм континента. У неколико случајева приходи старијих падају испод 80 одсто националних просека, што доприноси значајно високим стопама сиромаштва међу пензионерима. Корисници пензија се чешће суочавају са финансијским потешкоћама у Источној Европи, док су стопе сиромаштва генерално ниже у нордијским и западноевропским земљама. Швајцарска и Велика Британија су овде изузеци, показујући релативно високе нивое сиромаштва пензионера.

А како се очекивани животни век повећава, креатори социјалних политика се суочавају са све већим изазовима у обезбеђивању адекватне подршке становништву које стари, уз истовремено одржавање дефицита на економски одрживом нивоу. Иницијативе и напори да се повећају старосне границе за пензионисање углавном наилазе на отпор и бурне политичке дебате. Због тога су све чешћи предлози да би активно (радно) пензионисање требало да буде барем опција, било са скраћеним или са флексибилним радним временом, посебно имајући у виду повећање очекиваног животног века. Рад јесте важан начин учешћа у друштву и многи се осећају маргинализовано када се повуку из друштвеног окружења које је годинама било део њихове рутине.

Истраживања показују да, иако већина старијих на тржишту рада остаје из економске нужности и зато што су радили у секторима где су традиционално мале плате, ни у овом сегменту мотивација није свуда иста. Тако се, рецимо, у Шпанији као први разлог за рад после пензије наводи наставак каријере или једноставно - одржавање заузетости. Због таквих разлика тренутно је актуелно и питање - како гарантовати право на достојанствену пензију за оне који је желе и смислено и адекватно запослење за оне који могу и хоће да остану активни. Другим речима, пристојна пензија треба да буде право, без имплицираних да неко не може да настави да ради уколико то жели и испуњава законске услове.

М. Јовановић

Извор: Глас осигураника

До почетка агресије наменска индустрија је била у могућности да производи велики део недостајућих средстава, посебно муниције. Али војска није имала новца за наруџбе код наменске, па је са оно мало издвојених средстава које је давала за набавку резерви, наменска једва могла да преживљава. Истовремено је успорен и развој средстава која су била у фази освајања. Из набавки нове производње некада није било могуће ни да се занови муниција утрошена током године на обуку.

Када је отпочео рат, агресор се свом силином, после трећег дана бомбардовања, обрушава и усмерава на уништење стабилних производних погона наменске индустрије. После краћег лутања због инертног и неадекватног усмеравања од стране надлежних управа за производњу у СМО, део производних машина и објеката особља се из неких од фабрика извлачи на припремљене ратне локације. Овде настављају да финализирају започете производе, од припремљених залиха и репроматеријала који је чуван у резервама, а да још није био утрошен. Урађена су и одређена прилагођавања муниције, да би се могла користити у оружним системима којима је располагала ВЈ. Тако су прилагођене раније набављене ракете за ВБР Град за наш ракетни вишецевни систем „пламен“. Урађене су и успешне модификације лансирних рампи за ракете „оркан“, затим покретна варијанта ВБР „пламен“. Произведени су и лансери авионских бомби за гађање земаљских циљева, чиме су те неискоришћене резерве убојних средстава стављене у функцију непосредне подршке копнене војске. Када је авијација почетком априла престала да лети, група ваздухопловно техничких стручњака је модификовала ракете авион-авион које су намењене за МИГ-29, уз помоћ ракетних мотора система вишецевних бацача ракета „огањ“ или „град“, тако да се достигао домет и до девет километара по висини. Ти системи су названи МЛР -2, а каснија модификација са јачим мотором као систем МЛР-4. Производња пешадијске муниције је текла несметано, а у границама могућности рађени су и одређени калибри артиљеријске и тенковске и минобацачке муниције. Вршен је и ремонт старе артиљеријске и минобацачке муниције у војном заводу за муницију.

Разарање одбрамбене индустрије

Ова производња је ометана честим бомбардовањем стабилних погона, при чему су разрушени скоро до темеља Фабрика барута и ракетних горива у Лучанима, Фабрика минобацачке муниције „Крушик“ у Ваљево, затим Фабрика „Слобода“ у Чачку, Фабрика бризантних експлозива „Прва Искра“ у Баричу, витални погони за војну производњу у Крагујевцу, Фабрика ваздухоплова „Утва“ у Панчеву, ремонтни заводи копнене војске у Чачку и Крагујевцу, Ваздухопловни ремонтни завод у Батајници као и многи други индустријски комплекси, од којих је зависила војна производња, односно обнављање ресурса сложене технике на највишем нивоу.

Бомбардоване су и разрушене рафинерије горива у Панчеву и Новом Саду, и велика складишта нафтних деривата привреде у којима је чувана и непрерађена и

Употреба позадине у одбрани од агресије НАТО-а на Србију (СРЈ)

ЕКОНОМИСАЊЕ МАТЕРИЈАЛНИМ СРЕДСТВИМА

Резерве ЈНА су биле равномерно распоређене на читавој територији, и највећим делом, при пуцању и разбијању ЈНА, те резерве су падале у руке новим паравојскама, из којих су регрутоване званичне војске нових држава. Тако је од ЈНА, од које је остала Војска Савезне Републике Југославије, створено више војски: словеначка, хрватска, македонска, Војска Српске Републике Крајине, војска босанских Срба и војска Муслимана Босни, укупно седам војски.

ПИШЕ:
Видоје Пантелић
генерал-пуковник у пензији

прерађена нафта. Посебна мета су била и доступна велика складишта рађена за погонска средства по посебном савезном програму, која су делимично била напуњена горивом, а посебно у Причевићима код Ваљева и Лесковцу код Кнића. Војска је успела почетком фебруара 1999. године да увезе око 60.000 тона нафте за своје потребе, и до почетка агресије половина те количине је била прерађена, тако да се стање са попуном погонским средствима значајно побољшало почетком агресије. Капацитети на простору Црне Горе нису оштећени, али су они били далеко мањег капацитета и значаја за попуну војних резерви.

Путна инфраструктура је систематски разарана из дана у дан, порушени су мостови преко Дунава у Новом Саду, мост на обилазници код Остружнице, мост на Дунаву код Ковина, мостови на комуникацијама (путним и железничким) према Косову и Црној Гори. Коришћење путне и жељезничке мреже било је отежано, коришћењем обилазница или понтонских војних средстава. Зауостављена је потпуно међународна пловидба Дунавом. Ситуација је постала крајње сложена.

Велика потреба за девизним средствима

У области која је покривала производњу интендантских средстава, пре свега одеће, обуће и хране није било већих проблема. Произвођачима су обезбеђена изве-

сна девизна средства за набавку сировина (памука и боја), а из производње током рата дневно је пристизало око 400 комплекта одеће. Интересантан је био податак да је служба имала потешкоћа у набавци пасуља, најомиљенијег војничког јела, јер га није било у земљи у потребним количинама. Чак је и млечна индустрија тражила од војске одређена девизна средства ради набавке из иностранства материјала за паковање.

Санитетске потребе за потрошним хируршким материјалима, рентген филмовима, специјалним растворима и сл. су такође морале бити обезбеђене набавком у иностранству за девизна средства.

Држава је војсци, за све потребне набавке, великодушно одобрила 30.000.000 долара, а касније је ова сума повећана, тако да је војска располагала са око 1.000.000 долара по дану рата, али и то фиктивно, јер тих средстава није било без полагања динара из буџета ВЈ. Због познатих санкција и одбијања испорука за потребе ВЈ, укупно је од одобрених девизних средстава било ангажовано око 27.000.000 долара. То је цена коју је држава жртвовала за своју војску. Иначе, рат се водио ангажовањем мирнодопског динарског буџета, уз познате двоцифрене стопе годишње инфлације.

Настојало се да код неких земаља, за које се сматрало да су нам наклоњене и са сличним борбеним системима, да се обезбеди бар неке количине критичне муниције и ракета, као и противавионских ракетних система већег домета и савременијег кова. Међутим, ни једна од тих земаља у које смо слали људе није била вољна да наше наруџбине реализује. Обећавали су, али када се скину санкције међународне заједнице. То се првенствено односи на Руску Федерацију и на Кину. И тако, рат се завршио, а ми нисмо ни од кога из иностранства могли да добијемо ни један једини метак.

Новоформиране војске користиле резерве ЈНА

Било је покушаја у том периоду да се потребна средства набаве и преко нефор-

Бомбардоване су и разрушене рафинерије горива у Панчеву и Новом Саду, и велика складишта нафтних деривата привреде у којима је чувана и непрерађена и прерађена нафта. Посебна мета су била и доступна велика складишта рађена за погонска средства по посебном савезном програму

малних, у неку руку тзв. шверцерских канала, али ништа није увезено у земљу. Одређеним каналима једино су стигле две авионске пошиљке помоћи од неких војних структура из Русије, али су то била углавном противоклопне ракете, нешто лаких ПВО ракета и нешто пешадијске противавионске муниције највећег калибра за тенковске ПА митрагезе. Ово је само деловало као морални фактор, али без већег значаја за повећавање борбене способности војске.

Све ово је указивало на потребу максималног рационалног коришћења расположивих резерви. Једно је сигурно: да је отпочела копнена операција, да би ВЈ после одређеног периода, на неким деловима територије, морала прећи на партизански облик ратовања.

Многи ће се запитати како је ово било могуће, када је ЈНА словила за једну од најјачих армија у Европи? И када је у ЈНА било око 260.000 тона убојних средстава. Одговор је једноставан и треба га тражити у концепцији одбране коју је СФРЈ неговала, концепцији општенародног одбрамбеног рата. Концепција је развијена на искуствима из Другог светског рата, а крајем двадесетог века велике силе су радикално измениле своје концепције. За СРЈ није било времена да наслеђену концепцију мења. А и када је могла, није имала новчаних средстава. По тој концепцији главни отпор агресору на СРЈ је требало пружити негде на централном простору СФРЈ, који је обухватао највећим делом Босну. Отуда су тамо и биле највеће резерве. Резерве ЈНА су биле равномерно распоређене на читавој територији, и највећим делом, при пуцању и разбијању ЈНА, те резерве су падале у руке новим паравојскама, из којих су регрутоване званичне војске нових држава. Тако је од ЈНА, од које је остала Војска Савезне Републике Југославије, створено више војски: словеначка, хрватска, македонска, Војска Српске Републике Крајине, војска босанских Срба и војска Муслимана у Босни, укупно седам

војски. Ако се има у виду да је и такозвана Ослободилачка војска косовских Шиптара шверцом обезбедила нека средства од те бивше ЈНА из отцепљених република, онда се може говорити и о осам војски насталих на средствима и рушевинама ЈНА. Војска Србије је пре почетка агресије располагала отприлике са једном шестином средстава у односу на бившу ЈНА. Са тим се и ушло у рат.

Логистичка подршка до почетка агресије

До проглашавања ратне опасности ВЈ је употребљавана по мирнодопским начелима. Само су јединице Приштинског корпуса биле измештене делимично у простор по борбеним групама, али су сви логистички мирнодопски касарнски капацитети несметано коришћени и били су у функцији. Уколико је било потребе, надлежни команданти су могли предложити да се одређене специјалности, ради потуне недостајућих у јединицама из сталног састава, могу позвати из резерве.

Свакодневни живот и рад јединицама пружали су формацијски мирнодопски органи до почетка агресије. У зависности од процене на нивоу ГШ одређиван је и приоритет у подршци. Приоритет је у свему био на снагама 3. армије а у њиховом оквиру на снагама на КиМ, односно Приштинском корпусу. Приоритет је био и на подршци јединицама из 2. армије и Ратне морнарице, које су биле ангажоване према шиптарско-терористичкој УЧК.

Када су терористи на КиМ, омасовљени и охрабрени од међународне заједнице, почели све више да нападају на јединице ВЈ, у лето 1998. године предузете су мере и све оперативне ратне материјалне резерве извучене су ван територије КиМ. Јединице у Корпусу су ојачане преко норме, и саме су се бринуле о чувању и заштити тих средстава. Иначе, све следећуће количине материјалних средстава, закључно са јединицама ранга бригаде, имале су своје позадинске јединице и

потребна транспортна средства, а по потреби и ојачања, тако да су им и резерве биле покретне.

Техничка служба је убрзала ремонт средстава из јединица на приоритету, а на терену се стално налазило више покретних ремонтних екипа из техничких ремонтних завод и ремонтних цивилних предузећа са којим је ВЈ имала уговоре о ангажману.

Ојачани капацитети санитаретске службе

Санитаретска служба у логистици ВЈ је још пре почетка агресије ојачала све санитаретске капацитете на простору Косова и Метохије, и вршила бесплатне прегледе и лечење цивилног становништва, без обзира на националност. За нас су стварно и у правом смислу сви становници КиМ били једнаки, мада су неки од њих били потенцијални припадници терористичке ОВК. У сваком батаљону на терену је постојала санитаретска екипа са лекаром. Из армијских војних болница и са Војномедицинске академије извршено је ојачање медицинског центра Приштине са респективним екипама специјализованим за неуролошке и хируршке захвате високог нивоа. Брзом и правременом интервенцијом тих екипа многи животи рањених и повређених током агресије спасени су. У пружању медицинске помоћи није се гледало које је националности та особа. И рањени Шиптари су лечени у то време на ВМА. Војни санитарет је био добро организован, са великим искуством у збрињавању ратних повреда, на целој територији СРЈ. Када је СРЈ од Русије као помоћ у току рата добила пољску болницу, предаја је цивилним здравственим структурама, јер су такве постојале у формацији ВЈ. Када је било неопходно, развијане су на терену. Сарадња војног и цивилног здравства је у томе периоду била непрекидна и добра. Посебно се то односило на територију КиМ, како у идентификацији и документовању погинулих на бојном пољу или у масовним гробницама када су биле пронађене, тако и у асанацији бојишта у сваком погледу. Ти подаци су често коришћени и у раду Хашког суда и других судова за ратне злочине почињене у том периоду на КиМ.

Такође су ангажовани и ветеринарски војни капацитети за збрињавање и санацију угинуле стоке и других животиња на простору извођења борби са терористима. Уз ово и обезбеђивање здравственог надзора над намирницама за исхрану им је била свакодневна брига, тако да ни у неповољним хигијенско-санитарним условима нигде на територији СРЈ није дошло до било каквих епидемијских обољења.

Остале позадинске службе су према намени веома квалитетно реализовале своје обавезе и пружале подршку ангажованим јединицама.

Све ово је извођено формацијским саставом, без мобилизације позадинских јединица. Позадинско обезбеђење је вршено по такозваној мирнодопској шеми позадинског обезбеђења. По потреби неке снаге и средства су у ходу прерасподељивани. Командовање и праћење стања по позадини у овом периоду је било дневно и корективно.

(Наставља се)

ПИШЕ
проф. др Светозар Радишић

Шведски неуробиолог Холгер Хиден са Универзитета у Гетеборгу изложио је у Сан Франциску своју теорију о хемијској природи менталних процеса. Био је то својеврстан допринос теорији о могућностима неокортикалног рата. Према Хидену, расуђивање, памћење или одлучивање испољава се тако што се у мозгу, и у нервима који га повезују са другим органима, појављују „посебни облици протеинских молекула“ које излучују нервне ћелије, у функцији спољашњих надражаја. Нервна сила реагује на електрохемијски утицај скоро тренутно. У обликовању мисли све се догађа устаљеним редом. Молекули рибонуклеинске киселине (РНК) одговарају тачно дефинисаном протеину. Нуклеинске киселине одређују облик протеинског молекула неурона. Ти молекули су, према Хидену, хемијски еквивалент мисли. Меморија одговара распореду молекула нуклеинских киселина у мозгу, што подсећа на симулацију перфорираних (бушених) картица на рачунарима првих генерација.

На основу Хиденових истраживања и истраживања тзв. хуманог генома може се закључити, будући да је реч о електрохемијским процесима, да постоје најмање две врсте утицаја на мозак: биохемијски и електромагнетни. Дакле, мисли имају облик молекула, али чини се да то нису једини еквиваленти мисли, односно да их има и у неком другачијем облику. Стога није чудно што руски и амерички војни теоретичари тврде да се избором праве геометрије енергија могу изазвати промене у телу и на мозгу. При том је, на пример, познато да постоје хормони који утичу на добро или лоше расположење.

Енигма о сензацијама мозгу

Али ни облици електромагнетног деловања на мозак нису једнообразни. На пример, светлост, као облик енергије, мења процесе у људском организму. Дански физичар Ниелс Риберг Финсен добио је Нобелову награду за синтетизовање сунчевих зрака и резултате у лечењу тим зрацима. У бројним истраживањима у фото-медицини доказано је да ћелијска мембрана има способност да пропушта светлост трансформишући је у електрохемијску енергију, која утиче на хармонизацију поремећених биохемијских процеса у ћелији, стимулише мегаболизам и јача имунитет људског организма. Можда је то разјашњење енигме о сензацијама у мозгу које изазива хипноза код импулсивних

Мислима обликовани свет (2)

МОЋ РЕЧИ

Познати лингвиста и антрополог Едвард Сапир: „Није мудро говорити олако о пуким речима, јер се тиме може угрозити вредност, а можда и само постојање цивилизације и личности“. Старац Софроније Сахаров сматра да је могуће помоћу речи изазвати ново искуство у души другог, и на неки начин пробудити у њему нови живот.

особа, настала после узбуђења због промене светлосних и Луисових огледалских ефеката.

Топлотна енергија при утицају на мозак може изазвати (не)жељене последице. Научно је доказано, у експериментима са животињама, да су се неке ћелије у мозгу скувале, због повећања унутрашње температуре само за један степен Целзијуса. Дијагноза је - рак мозга.

Наравно, електромагнетним зрачењем могуће је изазвати и физиолошке и хормоналне промене у живом организму. Неурофизиолог Хозе Делгадо са Јејл универзитета и Еди Рос са Калифорнијског универзитета, успели су прецизним модулисањем фреквенција да изазову усаваност или агресивност животиња. „Украјањем“ електромагнетног сигнала у импулсне облике изазивали су танане психолошке реакције. Делгадо је после истраживања 1966. године изјавио да се емоцијама и понашањем људи може управљати електромагнетном енергијом: „Људи се могу контролисати као работи тастерима“. Потврђено је то и у истраживањима србских научника. Познато је да је применом уређаја БМММТ (Вш-Magnetic Micro MessageTherapy) аутора др Драгана Сушића, проналазача из Мелбурна и микроталасне резонантне терапије (МРТ) др Дејана Раковића из Београда, омогућено енергиско подешавање људског организма. Наравно у циљу исцељења организма.

Пулсирајуће оруђе

У војним истраживањима доказано је да су на мети тзв. електромагнетног оружја централни нервни систем и витални орга-

ни, а посебно срце. То је природно, будући да су експерименти обављени у медицинске сврхе показали да се информације преносе у мозак тако што се унутрашњи таласи мозга (ЕЕГ) уобличавају помоћу модулисаног радиофреквентног поља ниске снаге и затим циљно усмеравају. Дакле, постоји основа за електромагнетна дејства. Реч је о особини мозга да на наведене начине функционише.

Намерно деловање електромагнетном енергијом на мозак није увек засновано на некој доктрини. Напротив, кат-кад је много наивније. Постоје информације да је мала фирма из Алмгорода у Новом Мексику, која се бави израдом електронских апарата, усвојила производњу електронског „спављивача мозга“ (брејнбластер) и да испоручује шеме за њихову израду. Ти апарати, наводно, служе за лечење. Међутим, „брејнбластер“ је истинско, електромагнетно, пулсирајуће оруђе. Оно омета мождане таласе, попут пентагоновог електромагнетног уређаја стационарног на Аљасци (ХААРП), или руског „Градијента-1“.

Познато је да је водећи светски кибернетичар Кевин Ворвик, професор на Универзитету Reding (Велика Британија), први уградио у подлактицу своје десне руке микропроцесор за укључивање компјутера и отварање врата. Он и његова супруга први у свету имају уграђене чипове не би ли се споразумевали, уместо говором, читањем мисли. Уосталом, Артур Кларк је предвидео да ће људи око 2010. године светло палити и гасити мислима. Дакле, користиће енергију, фреквенцију и моћ мисли. То такође значи да су у праву прог-

нозери који тврде да ће током 21. века нестати телефони, будући да ће се комуникација остваривати између мозгова - непосредном разменом мисли.

Нови начин за гушење побуна

На жалост, не треба сумњати да електромагнетно оружје постоји и да се примењује. Познато је да је Џенет Морис, из Вашингтонског Одбора за глобалну стратегију, организације коју је основао бивши заменик директора ЦИА Реј Клајн, „изразила забринутост“ због евентуалне примене акустичне психо-корекције. Наиме, она је на тај начин најавила да ће САД увести нови метод за гушење побуна и нереда, контролу дисидената, деморалисање или онемогућавање непријатељевих снага и повећање перформанси тимова пријатељских специјалних оперативаца. Изузетно добро обавештена Морисова, упозорила је да пешадија „ризикује“ да буде изложена специфичном звуку који се не може елиминисати нити неутралисати помоћу заштитне опреме, па чак ни са чеповима за уши. Није поменула цивиле, као да је могуће некако издвојити пешадију. Уз то, све то је напоменула у време када се највише говори о пошастима које може изазвати тероризам.

Но, постоје и други начини (зло)употребе електронских средстава. У књизи Империа зла - прљава Америка објављено је да у САД, у седишту Агенције за националну безбедност у Форт Миду, још од 40-тих година 20. века постоји огромни и веома снажан бегични систем 51СШТ. Тај систем може да детектује, идентификује и прати биоелектрично поље сваког човека на даљину. Аутори наведене књиге тврде, да се тај систем користи за праћење сумњивих и из других разлога одабраних лица, надгледањем аудио- визуелних информација у њиховом мозгу.

С друге стране, о намерама да се убудуће још више примењује електронско оружје, на најбољи начин казују судбине научника и проналазача искоришћених за стварање најопаснијег оружја. Др Морис Џесап, који је изумео први псионички апарат (функционише на бази ПСИ таласа који изазивају умор, депресију, неспособност за рад) страдао је у неразјашњеним околностима. Изненада је умро Франц Џегинс, водећи конструктор електронског оружја. Само од 1980. до 1990. године, под мистериозним околностима, најчешће самоубиством, изгубило је живот више од 30 еминентних научника. Скоро сви су радили на пројектима у вези с електронским уређајима који могу да утичу на свест људи. Међу њима је Џон Фери, директор фирме Маркони, који се бавио развојем електронске индустрије, посебно уређајима за електронску шпијунажу (микрофони на даљину, камере, прислушкивачи и системи обезбеђења). Затим, Алистер Бекамп, специјалиста за компјутерски софтвер, Мајкл Бекер, стручњак за дигиталне комуникације, итд.

Деловање човека на природу

Но, на психу и ум људи могуће је утицати и на друге начине. Између осталог, психолошке последице могу изазивати и аеросоли, односно распршене течности, примењене у магијским ритуалима. Та

врста деловања на мозак заснована је на већ наведеним поставкама Холгера Хидена, о хемијској природи менталних процеса и хемијском еквиваленту мисли. Да су та дејства могућа потврђују и истраживања Дејана Раковића, према којима су у можданим неуронским мрежама процеси пре свега електрохемијски. Притом, дејства уз коришћење аеросола и психоактивних супстанци, као и у случају примене електромагнетне енергије, само условно припадају физичкој сфери.

Разлика је у томе што електромагнетно оружје на мозак делује непосредно, продором у енергијско поље, а честице аеросола посредно, преко чула, утицајем на физиологију организма.

Иначе човек на природу може деловати на три начина: 1) физички - мењањем облика и структуре неког бића или објекта у природи, спољном применом физичких сила; 2) биохемијски - делујући с циљем да до измене дође променом састава флуида (то се чини у медицини и неким магијским ритуалима) и 3) енергијски - када се непосредно делује на силе које управљају флуидима (крв, сузе, лимфа, сперма, плувачка итд).

Кретањем и гестовима човек углавном делује на физичку природу, а речима и погледом - на душевну. Магична моћ речи (зло)употребљава се у психолошко-пропагандном, информатичком (информационом, медијском) рату, а још више у медитацијама и хипнози. На тај начин успоставља се посебно, измењено стање свести и мења структура личности. Најбољи услови за пробурну, суштествиту реч су опуштено и концентрација, јер је човек веома подложан сугестији у магијским ритуалима, у којима се отвара подсвест. Научници из области неурологије сматрају да се изговорена реч може пренети модулисано електромагнетном енергијом непосредно у подсвесне делове мозга. На основу њихових ставова верификовано је неуролингвистичко програмирање.

Шта може снага воље

О моћи речи писали су многи филозофи, научници, езотеристи и црквендоштиници. Један поета изразио је своје мишљење о речима, баш како приличи песнику који зна колика је њихова моћ: „Речи су само дах ветра, али у том даху почива изванредна снага која покреће представе и мисли...“ Познати лингвиста и антрополог Едвард Сапир: „Није мудро говорити олако о луким речима, јер се тиме може угрозити вредност, а можда и само постојање цивилизације и личности“. Старац Софроније Сахаров сматра да је могуће помоћу речи изазвати ново искуство у души другог, и на неки начин придати у њему нови живот.

Познато је да изверзирани факир може да хипнотише гледаоце без њиховог знања и пристанка. Околност да се публика обично састоји из већег броја особа, чини да се ствара јака психичка струја која многоме олакшава рад факиру. На сличан начин тумачи се способност факира да снагом воље примора гледаоце да виде и мисле оно што он хоће. После свестране анализе феномена хиндухипнозе, намеће се једно разложно објашњење: факир концентрише мисли на визуелизацију (ствара мисаони модел), а потом његова концентрисана мисаона енергија

зрачи тако снажно да су присутни, иако наоко будни, просто опседнути и занесени. На крају ћете морати да положите рачуне за сваку изговорену реч. Никада немојте рећи: пропашћу, изгубићу посао, нисам у стању да платим станарину. Подсвест не зна шта је шала и сваку мисао 'схвата' озбиљно, свим силама се трудећи да је спроведе у дело. Јер, подсвест је подложна сугестији - она једноставно реагује на мисли, односно утиске, које прослеђује у свест; ниједног тренутка не врши било какво селектовање и опредељивање“.

Покушаји проницања у будућност

Нешто слично тврди и Поп Вацлавик, ванредни професор у Одсеку за психијатрију Универзитета Оганфорд: „Чак и погрешна предвиђања могу врло лако постати самоостварујућа пророчанства, не зато што тачно предвиђају будућност, већ зато што сама чињеница да су саопштена мења будућност. Другим речима, докле год друга особа верује у предвиђања, дотле заправо и није важно да ли су она у неком апстрактном смислу тачна, будући да ће она утицати на понашање те особе исто тако снажно и неповратно колико и 'стварно' предсказање“.

Сличну изјаву је дао чувени илузиониста и мађионичар Дејвид Коперфилд, после једног успешног покушаја да проникне у будућност. Он је на немачкој државној лутрији седам месеци раније ковертирао добитну комбинацију и погодио. После „експеримента рекао је да није било речи о трику, већ о менталној вежби, али је додао да је раније покушавао да ода пријатељима бројеве, али да тада погађање пије успевало. Поучна су искуства и са применом „Абрамсове кутије“. Та магична справа не лечи у присуству особе која не верује у њену моћ. Сумња поништава веру.

Да је реч о повезаности догађаја и њиховом препознавању у „космичкој хроници“, само описаној на други начин, потврђује Марфијева мисао - да умни принцип не познаје временску и просторну раздвојеност и да је тзв. бескрајна умност у својој целовитости присутна у свакој тачки, истовремено спајајући појединачне подсвести опседнуте истим идејама. Човек који је најдубље проучио моћ подсвести, сматрао је да се помоћу дубоке усредсређености и дисциплиноване маште могу побудити скривене силе подсвести, „где прошлост постаје садашњост и где време и простор, заправо, не постоје, па се свако у сваком тренутку може придружити умовима човечанства“.

Тајна је, дакле, у томе како п(р)обудити прикривене силе подсвести или неке друге силе које мартирају и привлаче одговарајуће догађаје. Тајна је у „закону привлачности“. Када се том схватању придружи став, да се сваки предмет налази на неодређеном месту и истовремено у свим тачкама свемира, и да су свуда у човековом окружењу елементали (покидани делови душе), који реагују на мисли, вољу и жеље људи,

(Наставља се)

Односи Сједињених Америчких Држава и Ирана

ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ СУКОБА

Циљ напада САД на Иран је спречавање развоја нуклеарног оружја, ограничавање регионалног утицаја Ирана, заштита савезника у региону, и контрола енергетских путева.

У дугој и богатој историји Ирана (Перзије), испреплићу се многе минуле цивилизације и културе старог света

САД и Израел извршили су војну агресију на Иран

Односи између Сједињених Америчких Држава и Ирана већ више од четрдесет година представљају један од најдугорочнијих и најопаснијих политичко-безбедносних сукоба на Блиском истоку. Њихов развој обележили су политички преврати, идеолошки сукоби, регионално ривалство и спор око иранског нуклеарног програма. Овај конфликт има далекосежне последице, не само на регион већ и за глобалну безбедност и енергетску стабилност.

До краја седамдесетих година Иран је био један од најважнијих савезника САД на Блиском истоку. Земљом је владао Шах Мохамад Реза Пахлави, који је одржавао блиске политичке, војне и економске везе са Вашингтоном. Међутим, све се драматично променило након иранске исламске

револуције 1979. године. Револуционарни покрет, предвођен верским вођом Рухолахом Хомеинијем, свргнуо је шахов режим и успоставио Исламску Републику Иран. Нова власт заузела је оштро антиамерички став, сматрајући САД симболом политичког и економског утицаја Запада у Ирану. Она је кулминирала исте године током кризе са америчким таоцима у Ирану, када су демонстранти заузели Амбасаду САД у Техерану и 444 дана држали 52 америчка дипломата као таоце. Тај догађај довео је до потпуног прекида дипломатских односа између две државе.

Током Иранско-Ирачког рата (1980-1988) САД су пружале подршку Ираку и његовом лидеру Садаму Хусеину, настојећи да ограниче утицај револуционарног

Ирана у региону. Напетости су додатно појачане 1988. године, када је америчка Ратна морнарица оборила ирански путнички авион у инциденту познатом као обарање лета Ирана Аир 655, при чему је погинуло свих 290 путника и чланова посаде.

Почетком 21. века главни извор сукоба постао је ирански нуклеарни програм. Иран тврди да његов је искључиво цивилне природе, док САД и његови савезници изражавају сумњу да би могао бити усмерен ка развоју нуклеарног оружја.

У покушају смирења кризе 2015. године потписан је међународни споразум познат као Заједнички свеобухватни план акције, којим је Иран пристао на ограничења свог нуклеарног програма у замену за ублажавање економских санкција. Ипак, 2018. године администрација Доналда Трампа повукла је САД из споразума и обновила оштре економске санкције према Ирану, чиме су се односи поново нагло погоршани.

Криза је додатно ескалирала почетком 2020. године, када је у америчком ваздушном нападу у Багдаду убијен један од најутичајнијих иранских војних лидера генерал Касем Сулејмани.

Сукоб између САД и Ирана заснива се на супростављеним стратешким интересима. САД настоје да спрече Иран да развије нуклеарно оружје и да ограниче њихов политички и војни утицај у региону. Посебан значај придаје се заштити америчких савезника, пре свега Израела и држава Персијског залива, као и безбедности транспорта нафте кроз статешки важан Хормушки мореуз.

С друге стране Иран настоји да очува политичку независност и да се намести као водећа регионална сила. Техеран развија војни потенцијал и одржава политичке и војне савезе са партнерима попут Сирије, Јемена, Либана и Ирака.

Циљ напада САД на Иран је спречавање развоја нуклеарног оружја, ограничавање регионалног утицаја Ирана, заштита савезника у региону, и контрола енергетских путева. С друге стране Иран настоји да очува политичку независност, да постане регионална сила, да развије војну, а и нуклеарни програм и да ојача мрежу савезника и политичких покрета. Глобалне последице сукоба су поремећаји на светском тржишту нафте, угрожена безбедност поморских путева, равнотежа моћи на Блиском истоку и утицај на међународне односе великих сила попут Русије и Кине које сарађују са Ираном.

У случају слабљења Ирана, САД би учврстиле своју позицију у региону и ојачале положај својих савезника. Међутим, уколико Иран успе да прошири свој политички и војни утицај, могло би доћи до додатно дестабилизације региона и раста напетости са државама које се осећају угроженим његовом политиком. Истовремено сукоб две државе утиче и на глобалне односе великих сила. Због тога аналитичари упозоравају да односи између САД и Ирана остају један од кључних фактора стабилности или нестабилности савременог међународног поретка.

Драган Паскаш,
генерал у пензији

О књизи Мира Ашћерића „Мисли великана света“

ИЗВОР МУДРОСТИ

У књизи је приказано 7.608 одабраних мисли из 288 области и активности људског живота. Иза одабраних мисли стоји огромно животно и радно искуство великог броја појединаца из свих делова света, од његовог постанка до данас.

Ако је животна жеља и задатак из срца и душе готово сваког човека да буде све бољи и бољи, а јесте, онда је добра свака књига која му у томе помаже. Једно од таквих штива свакако је и књига Мисли великана света. Између корица овог изузетно значајног дела сабрана је, рекло би се, одабрана човечанска мудрост овог света, од његовог постанка до данас. Реч је о мислима које су многи путоказ, ослонац, животни мото, па и интелектуално исходиште. Једноставно, то је огроман „резервоар“ и непресушни извор из којег ће се напајати садашње и будуће генерације. Уједно, то је одабрани и наглашени део цивилизацијске заоставштине који може да постане својина сваке личности. Толико је у књизи сабијеног знања, искустава и поука да их је тешко упамтити. Због тога је при себи увек треба имати, па кад устреба дорећи какав писани састав, ласно пронаћи сијасет вредних формулација и инспирација.

Људи се међусобно разликују по бројним особинама, врлинама и манاما, а нарочито по карактеру. Упркос томе, сваки појединац, користећи мисли великана из ове књиге, може да пронађе и одабере пут којим ће остварити свој животни циљ и коначно бити срећан.

Овакој врсти књига одговарају бројни наслови који могу почети речима попут мудрости, мисли, изреке, афоризми, путокази, умови, драгуљи, смернице и сл. Опредељујући се за наслов Мисли великана света, аутор је пошао од чињенице да свака од исказаних мисли нема исту вредност и значај за сваког појединачно, чиме је читаоцу остављена могућност да сваку мисао у књизи оцени и категорише на свој начин и по својим критеријумима. На тај начин читаоцу није унапред наметнуто решење да је реч о мудрости, већ му је остављена могућност да одабрану мисао употреби по свом критеријуму, културном обрасцу, укусу и схватању. Добра страна наслова је што он, сам по себи, има универзално значење, једнако прихватљиво за сваког читаоца. Мисао категорисану и одабрану као мудрост треба заокружити, чувати и редовно користити у свакодневном општењу, а неке друге можда и заборавити.

У књизи је приказано 7.608 одабраних мисли из 288 области и активности људског живота. Иза одабраних мисли стоји огромно животно и радно искуство великог броја појединаца из свих делова света, од његовог постанка до данас. Њихова имена наведена су после сваке мисли, са еле-

ментарним подацима датим у прегледу - Индексу аутора.

Области и мисли сложене су по азбучном реду, чиме је избегнута могућност да се у књизи појаве две области под истим насловом и једна иста мисао у истој области, па чак и на само једној страници, што није реткост у оваким врстама књига.

Код тако примењене класификације избегнута је могућност да се у књизи више пута понови иста област или активност или да се у оквиру исте области или активности више пута понови иста мисао.

После сваке приказане мисли наведен је њен аутор, а иза пословице народ из кога потиче. Основни подаци о сваком аутору дати су у Индексу аутора. Ради лакшег проналажења индекс је сложен по азбучном реду имена или презимена, састављеног од једне, две или више речи. Уколико се име састоји од више од једне речи, у Индексу аутора, сложеном по азбучном реду, користи се болд. На пример, ако после наведених мисли стоји Маркус Фабиус **Квинтилијан**, информацију о њему потражити, користећи болд, под словом „К“ - Квинтилијан. Болдована реч је оријентир читаоцима под којим словом азбуке да траже податке о аутору.

Као што је већ речено, свака приказана мисао није на исти начин прихватљива за сваког читаоца. Неко ће можда бити одушевљен, а неко разочаран садржином и поруком једне исте мисли. Зато је добро што књига садржи њихов велики број, да би сваки читалац могао да се определи за оне за које сматра да су прави драгуљ и путоказ за свакодневно понашање и остварење одређених циљева.

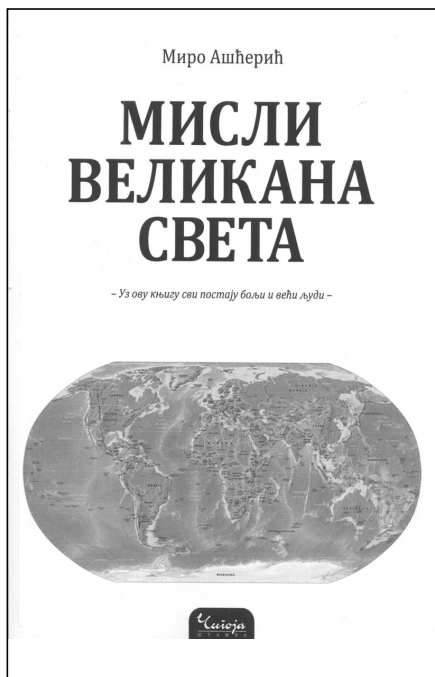
Стога ову књигу, након првог читања, нико неће одбацити и заборавити, већ ће је чувати као драгоценост у којој ће, и после неког наредног читања, наћи мудрости које ће чувати као свој путоказ и смерницу.

Аутор је, као што се види из датог прегледа, користио податке из великог броја аутентичних и релевантних извора, што саму садржину чини вероватно најпотпунијом међу рукописима ове врсте који су се до сада појавили у облику књиге. У овом делу први пут се појављује и 37 потпуно нових, до сада необјављених, изворних мисли аутора, што га чини још оригиналнијим и вреднијим.

С обзиром на то да се ради о књизи изузетне вредности, драгоцених поука, порука и мудрости са свих меридијана, препоручује се читаоцима свих узраста. Књига ће им, судећи по богатству које извире са сваке странице, бити веран пратилац кроз живот. Најпосле, ваља похвалити магистра Мира Ашћерића, аутора књиге иначе интендантског пуковника у пензији. Године упорног, мукотрпног и надасве преданог рада на истраживању извора, сакупљању грађе и класификацији материјала преточене су у свестрано уређену књигу, у занимљиве странице пред вама, уважени читаоци.

Мисли великана света подучавају, оплеменењују, усмеравају и вазда позивају на ново ишчитавање.

3. Пешић

Инсерт из књиге АДВОКАТ

Адвокат је трговац фразама и фабрикант парадокса.

Виторио де Сика

Добра адвокатска одбрана мора да буде као женска хаљина: довољно дугачка да сакрије оно најважније, и довољно кратка да скрене пажњу на себе.

Арт Бачволд

Кад не би било злих људи, не би било добрих адвоката.

Чарлс Дикенс

Куће адвоката саграђене су на главама будала.

Џорџ Херберт

Порота је скуп од дванаест људи одабраних да пресуде чији је адвокат бољи.

Џером Џером

Чим више адвоката, тим дужа парница; чим више лекара, тим процес (живот) краћи.

Мориц Готлиб Сафир

Чувај се адвоката „џепароша“.

Миро Ашћерић

Јунаци у мученици нису заборављени

КУТАК ХЕРОЈА И ЖРТАВА РАТА

У канцеларији Месне организације УВП Батајница, 24. фебруара откривен је пано на коме су представљени погинули хероји и жртве из Батајнице погинулих у ратовима од 1991. до 1999. године.

У просторији препуној војним пензионерима, родбином погинулих и гостима, председник ове организације Рефик Спахић поздравио је присутне и позвао да минутом ћутања одају пошту бесмртнима. А затим је посебно поздравио чланове родбина погинулих, а и госте: председника Клуба генерала и адмирала Србије генерал-мајора у пензији Луку Кастратовића, председника ОпО УВП Земун Славка Дошеновића, председника Удружења бораца 1991-1999. Слобу Ераковића и председника МО СУБНОР из Батајнице.

Како је речено, ова месна организација од самог формирања па до данас дала је огроман допринос Србији, Војсци Србије, УВП и борцима ослободилачких ратова. Дали су писане предлоге попут оног за враћање служења војног рока, о озрачености и последицама уранијума у агресији НАТО-а, изградњи геронтолошког центра на Карабурми, одавању поште жртвама са Кошара и Паштрика, повећању бесповратног кредита за војне пензионере који немају стан са 20.000 на 30.000 евра и дефинисању статуса борца Србије.

У контексту предлога за обележавање и поштовање жртва од Вуковара преко Кошара, Паштрика и Батајнице, пре три године, члан ове месне организације Драгош Бадњар предложио је да се створи овај кутак, што је месни одбор једногласно прихватио и обавезао се да то у потпуности реализује. Захваљујући упорном раду чланова одбора, а посебно Рефику Спахићу, Момиру Котлаји и Сави Богуновићу успело се у

прикупљању потребних податке и фотографија за погинуле борце и жртве из Батајнице у поменутим ратовима.

Небојша Дукић, Владимир Радоичић, Игор Божовић, Александар Павловић,

Марица и Биљана откривају Кутак хероја и жртва.

Изглед паноа посвећеног великанима патње

Бранислав Басара, Ненад Голубовић, Зоран Гостовић, Тибор Церна, Зоран Точи, Драган Онучка и мала Милица Ракић, дали су своје животе за одбрану и спас Србије и остали на вечној стражи слободе. Њих не можемо, не смемо и немамо право да заборавимо!

Уз дужно поштовање према жртвама и њиховој родбини, војни пензионери Батајнице исказују дивљење и почит, јер су на овом списку многи од њих могли да се нађу, јер су у то време били на фронту, али људска судбина је тако хтела.

Кутак хероја и жртва Батајнице биће аргумент више за сећање, памћење, незаборав и инспирације за садашње и будуће генерације како се бране слобода и част.

Председник Спахић завршио је говор народном изреком да „Човек два пута умре, први пут када премине, а други пут када га забораве“.

Потом су позвани Марица, мајка и Биљана, сестра хероја Небојше Дукића да открију „Кутак хероја“, а остали чланови и родбина положили су каранфиле и руже.

Скупу су се обратили гости исказавши велико жаљење за жртвама, упућујући признање месној организацији УВПС која је вероватно прва овако нешто урадила у Србији за хероје и жртве ратова деведесетих.

На крају церемонијала послужене су чашице мученице за покој душа наших ратника и жртва.

Војни пензионери Батајнице су са скупа поручили да ће и даље неговати и развијати традиције ослободилачких ратова Србије и позвали остале да и они организују конкретне активности. **Р.С.**

Дан смеха треба обележити
како доликује

МОЋАН ЛЕК ЗА ДУШУ И ТЕЛО

Смејање је добро и за наше срце. Снижава крвни притисак, побољшава циркулацију, те смањује ризик од кардиоваскуларних болести. Смех потпомаже опуштање и смањује стрес, што временом доприноси свеукупно бољем здрављу срца

Дали сте се насмејали данас? Кад кажемо насмејали, не мислимо само на онај љубазан смешак реда ради, а смех који осетите у сваком мишићу свог лица, у стомаку и сваком делићу своје душе.

У свету у коме се живи толико брзо да нам се често чини да нећемо бити у стању да пратимо, где је разлога за бригу и превише, а њихов број се још и повећава како старимо - осмех не чини само да изгледамо уљудно и пријатељски, он је уствари супермоћ која може да нам поправи расположење, побољша здравље и помогне да живимо дужи, и важније од тога - квалитетнији живот. Бесплатан је, за њега нам није потребан рецепт и сви га разумеју. Овај израз радости превазилази све разлике: културолошке, религијске, језичке, старосне.

Сваке прве недеље у мају, ове године 4. маја, широм света се обележава Светски дан смеха, подсетник да чак и у периоду изазова и проблема смех може осветлити излаз из најмрачнијег тунела. Дан смеха „основао“ је 1998. године др Мадан Катарија, лекар из Индије, који је покренуо глобални покрет Јоге смеха. Катарија је веровао да смех, када се дели са другима, може да створи ланчану реакцију здравља, физичког и емоционалног. И заиста, наука је доказала да је био у праву.

Смех није само реакција на нешто пријатно и забавно, он је физиолошки одговор који покреће хемијску реакцију у мозгу и ослобађа неуротрансмитере допамин, серотонин и ендорфин. Допамин повећава осећај среће, серотонин смањује ниво стреса, а ендорфин служи као природни лек против болова. Посебно је занимљиво то што, према новијим истраживањима, чак и када је смех лажан или форсиран, он је и даље лековит: смањује стрес, побољшава расположење и

чини нас здравијим. Кажу - да би смо се осећали боље, потребно је само да се 20 секунди смејемо најширим и најблесавијим смешом којим можемо. Након тога осећаћемо се мало боље и умиреније.

Можда звучи чудно али наш имунитет воли кад смо добро расположени и весели. Смех помаже да се активира имуни одговор организма и чини га спремнијим да се бори против болести. Експерименти су показали да особе које су позитивне и често се

смеју имају бољи имунитет од песимиста.

Смејање је добро и за наше срце. Снижава крвни притисак, побољшава циркулацију, те смањује ризик од кардиоваскуларних болести. Смех потпомаже опуштање и смањује стрес, што временом доприноси свеукупно бољем здрављу срца. Резултати дугорочних истраживања су чак показали да људи који се често смеју живе дуже. Велика петнаестогодишња студија коју су спровели норвешки научници на узорку од преко 53.000 жена и мушкараца, направила је везу између смисла за хумор и смртности од кардиоваскуларних болести, инфекција, канцера и хроничне опструктивне болести плућа. Резултати су показали да је код жена са високо развијеним смислом за хумор ризик од смрти од свих наведених болести мањи за 48 одсто, 73 одсто за смрт од кардиоваскуларних болести и 83 одсто нижи ризик за смрт од инфекција. Код мушкараца је утврђен само мањи ризик за смрт од инфекција и то за 74 процента.

Не треба заборавити ни утицај који смех има на друштвени живот. Особе које се смеју изгледају пријатељски, доступно, зраче самопоуздањем и уливају поверење. Подаци указују на то да су људи који се смеју спремнији да помогну другима и да сарађују, а то онда преносе и на друге у свом окружењу.

Код старијих особа смех има посебан значај јер помаже у борби против проблема које често срећемо код сениора: депресије, анксиозности, усамљености. Студије показују да редован смех може снизити крвни притисак, олакшати болове изазване артритисом, па чак побољшати памћење и концентрацију. Смех подстиче социјалне интеракције и смањује осећај усамљености. За оне који живе сами или ретко виђају породицу, смех може бити начин да се повежу са млађима. Деца и унуци живе у савременом времену и са собом носе свој свет - брз, модеран, старијима често неразумљив. Међутим, заједнички повод за смех чини да сви постанемо исти. У том тренутку године, али и све друго престаје да буде важно.

Било би добро да се на овај Дан смеха сетимо да су најлепши тренуци у животу често они најједноставнији - тренуци када смо се смејали не марају како изгледамо, колико имамо година или шта нас сутра чека. Смех не решава све проблеме али мења начин на који на њих гледамо и како се са њима боримо. Зато се већ данас - насмејте. Себи. Другима. Успоменама. Па чак и будућности.

Драгана Лукић Лазовић
Извор: Глас осигураника

ТЕРАПИЈА СМЕХОМ

Терапија смешом је техника која користи смех и хумор како би побољшала здравље и добробит целог организма. Базира се на идеји да смех, чак и када није спонтан, има бенефите за физичко и ментално здравље. Спроводи се индивидуално или групно и обично комбинује вежбе смејања, разне забавне игре, гледање комедија, смешне књиге. Једноставна, приступачна и без икаквих нуспојава, може се примењивати код свих, од оних здравих до озбиљно болесних као врста додатне терапије уз терапију коју је прописао лекар.

„150 година Генералштаба –
Век и по у служби отаџбине“

ИНСТИТУЦИЈА ДУБОКО УТКАНА У ИСТОРИЈУ

Поводом обележавања јубилеја 150 година од формирања Генералштаба српске војске данас је у Дому Војске Србије у Београду 19. Фебруара отворена изложба „150 година Генералштаба – Век и по у служби отаџбине“.

Изложбу је отворио начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић. Он је, том прили-

ком, истакао да изложба представља сведочанство институционалног континуитета и професионалног развоја Генералштаба од 1876. године до данас додавши да је 19. век поставио темеље савремене Србије.

–У то време препозната је потреба да се у организационом смислу формира један део у оквиру Министарства одбране који би се бавио припре-

мом војске за употребу, обуком, моралом, кодексом и свиме оним што би и данас препознали у надлежностима и обавезама које стоје пред Генералштабом. Ми ћемо данас имати прилику да се кроз изабране музејске експонате, записе и документа упознамо са развојем институције која је дубоко уткана у нашу војничку и државну историју. Ова изложба би требало да нас подсећа на значај знања, организације и одговорности у изградњи развоја војних институција – рекао је начелник Генералштаба захваливши свима који су учествовали у припреми и организацији изложбе поводом овог великог јубилеја.

Изложба је отворена до 15. априла 2026. године.

Са отварања изложбе

Језик наш насушни

НЕМА ВИШЕ ГОСПОЋИЦА

Пре извесног времена, на сајту заштитника грађана објављено је Упутство за стандардизован недискриминативни говор и понашање, подељен на три поглавља. У првом се налаже како треба избећи дискриминацију када се говори о женама, у другом о „ЛГБТ особама“ (тј. хомосексуалцима и транссексуалцима), у трећем о особама са инвалидитетом.

До сада сам замишљао да заштитник грађана (или ти омбудсман) треба да штити грађане од неправедних поступака органа власти, а да је борба против дискриминације надлежност министарства за људска и мањинска права и појединих невладиних организација. У сваком случају, необично је да „упутство за стандардизован говор“ даје неко ко није стручњак за ту област. На ово упутство први је реаговао лингвиста Павле Ћосић, који је сасвим умесно рекао: „У научном смислу овакви текстови морају да се потпишу, не може то да буде неко генерално упутство. Ко је дао овлашћење за писање оваквог упутства, на основу ког права?“

О језикословним аспектима овога званичног документа могло би се надугачко расправљати, али поменимо само неке од оригиналних инструк-

ција. У делу о женама, каже се: „Неопходно је појам госпођица потпуно елиминисати из усмене, писмене и телефонске комуникације, службених дописа, у свим јавним и нејавним ситуацијама професионалне комуникације.“ Као разлог за ту забрану наводи се да „жене не треба да се титулирају на начин идентификовања њиховог брачног статуса или односа са мушкарцима“. Заиста, ово је један од заостатака патријархалних времена, и зато су Американци за све жене увели назив **Ms.** (изговара се миз) наместо ранијег **Miss** (изговара се мис), **госпођица**, и **Mrs.** (изговара се мисиз), **госпођа**.

Код нас, међутим, титулисање из учтивости никада се није до краја усталило. Ми нисмо Французи, код којих је незамисливо да продавац муштерију који улази у радњу поздравља само са „**Bonjour**“; мора да каже *Bonjour monsieur* ако у питању мушкарац, *Bonjour madame* ако је старија жена, а *Bonjour mademoiselle* ако је млађа. У пољском језику су се титуле уградиле у саму граматичку структуру језика, тако да именице **pan** (господин) и **pani** (изговара пањи – госпођа) имају значење наше замени-

це „Ви“, док придев *pański* (пањски, буквално „господски“) служи уместо наше занменице „Ваш“.

„Господин“, „госпођа“ и „госпођица“ тек су почели да се укорене у нашем грађанском друштву када су их истиснули „друг“ и „другарица“. „Госпођа“ није никада сасвим ишчезла из употребе; мало старијој дами и у социјалистичко време се говорило „госпођо“, јер да кажете „другарице“, деловало би као да сте милицајац или партијски секретар. „Госпођица“ се међутим, није више употребљавала, осим у ироничном смислу („Ух баш си ми ти нека госпођица!“). Не знам да ли данас има старијих неударних жена којима смета ако их зову „госпођо“, али младим девојкама нико се не обраћа са „госпођице“. Ако их баш треба позвати и привући њихову пажњу, кажемо „девојко“, „секо“ или „девојчице“, управо као што и младом мушкарцу кажемо „младићу“, „момче“, „дечко“, а веома ретко „дете“ и слично, што све показује да је титула везана за године живота, а не за пол. У том смислу, забрана речи „госпођица“ могла би представљати куцање на отворена врата.

Још занимљивије анатеме су бачене на реч *лезбијка* (у другом делу „Упутства“) и *инвалид* (у трећем), али о томе ћемо следећи пут.

Здравко Зељковић

Обележено пола века од почетка школовања 32. класе ТВА КоВ **ЕВОЦИРАЊЕ УСПОМЕНА ИЗ ПИТОМАЧКИХ ДАНА**

Припадници 23. класе Техничке војне академије Копнене војске ЈНА, данас добродрежи пензионери, како сами кажу у најбољим годинама, сусретом крајем минуле године обележили су 50 година од почетка школовања у загребачком Техничком школском центру КоВ, потоњем ТШЦ КоВ „Генерал армије Иван Гошњак“, односно Центру војнотехничких школа КоВ ЈНА „Генерал армије Иван Гошњак“.

Традиционални скуп, осми по реду након окончања школовања ове генерације официра техничке и саобраћајне службе, била је и прилика да се учесници, некадашњи питомци са једним од својих најмлађих командира у класи, подсети на дане, давне 1975. године, када су свршени тек средњошколци – гимназијалци или пак они који су похајали стручне техничке школе, пуни ентузијазма и младалачког елана, али и узбуђења и дозом стрепње крочили у објекте раније поменутог ТШЦ-а и започели своје образовање и оспособљавање за тежак, одговоран и, изнад свега, частан животни позив официра наше војске. Вишесатно дружење искоришћено је и за евоцирање успомена на згоде и неприлике кроз које су пролазили током петогодишњег школовања, беспопштедне борбе са обимним и захтевним наставним градивом, те посебним, практично-примењеним облицима оспособљавања циљу овладавања и вештинама карактеристичним за официрски позив. Јер, пут до стицања стручног звања дипломираног инжењера, као и потпоручничких и поручничких звездица није био нимало лаган.

Подсећања ради, почетком октобра те, 1975. године минулог века, је 196 младића одабраних из свих република и аутономних покрајина тадашње заједничке нам државе СФР Југославије, распоређених у смерове: (1) – мотори и моторна возила, (2) – наоружање, (3) – електроника, (4) – ракетни, (5) – пиротехнологија и (6) – саобраћајни, кренуло на пут остварења својих планова и дечачких снова. После четири и по, односно пет година (9 или 10 семестара) на пригодним свечаности одржаним у марту, јулу и септембру 1980. године у чинове потпоручника и поручника Техничке и Саобраћајне службе промовисано 165 стручњака и официра спремних да се у потпуности посвете реализацији бројних

задатка техничког и саобраћајног обезбеђења у јединицама и установама у којима су и започели своје старешинске каријере, професионалну војну службу. Таква очекивања њихових наставника и старешина су темељена на врло добром просечном успеху постигнутом током петогодишњег школовања и изузетним карактеристикама с којима су испраћени у живот са загребачког Черномерца. У прилогу изнетом ваља истаћи да се ова генерација, 23. класа, убраја међу најуспешније (више од 84 одсто уписаних је завршило школовање), ако не и најбољу, генерације „техничара“ и „саобраћајаца“ школованих у ТВА, односно Војнотехничкој академији у њеном постојању (до 2006. године). Данас се, официри ТСл и СбСл, као и осталих логистичких служби Војске Србије, школују у јединственој Војној академији, чланици Универзитета одбране, формираног 2006, у три акредитована студијска програма Департамента техничко-технолошких и природно-математичких наука ове високошколске образовне и научно-истраживачке установе.

Учесници скупа су, после поздрава и добродошлице коју им је упутио Мирослав Јаковљевић, потпуковник ТСл у пензији, аниматор, иницијатор, организатор и „главни кривац“ за ово и сва ранија окупљања класе, одали пошту преминулим друговима – „класићима“, међу којима је и мајор ТСл Милан Тепић, последњи народни херој Југославије, старешинама и наставницима.

Пригодним словом слављеницима се обра-

тио и потпуковник ТСл у пензији Јосип Новак, командир с најдужим, четворогодишњим стажом у 23. класи. Поред „златног јубилеја“ који обележавају он им је честицао и 45-годишњицу успјешног завршетка школовања.

„Искрено ме радује што настављате, не прекидате и истрајавате на традицији окупљања и дружења започету 1990. године у Загребу, када сте, једини пут у мјесту свог школовања, обележили 10-годишњицу завршетка школовања и ступања у професионалну војну службу ЈНА, узданице оружаних снага тадашње СФР Југославије“, рекао је, додајући. „Ваша упорност да се окупљањем и дружењем подсећате на дане студирања, највероватније, најлепше и најбезбрижније тренутке живота, као и касније догађаје који су вас, и све нас, касније снашли и у служби и животу, личном и породичном, заслужује свако признање и добар је пример да се и остале генерације-класе угледају на вас. Посебно задовољство представља могућност да констатујем и истакнем чињеницу да смо сви ми успели пребродити све изазове и тешкоће, и у највећем броју, остварити своје планове и жеље на професионалном, стручном, патриотском, моралном пољу... Речју, били сте, и остали доследни, високи професионалци и надамсе људи, у правом смислу те речи. Желим да вас (нас) у предстојећим данима, месецима и годинама здравље добро служи и да живљене буде испуњено личним и породичним задовољством!“

Скуп „класића“ одржан је у новобеоградском ресторану „Дрен“, у изузетно пријатном амбијенту и атмосфери које ће, засигурно, остати у трајном сећању учесника и својеврсни позив да се они, али и преостали, који су из различитих разлога одсуствовали, прикључе наредним дружењима и обележавањима значајних датума, годишњица.

Ј. Н.

60. ГОДИНА ЈЕДНАЕСТЕ КЛАСЕ ВТА

Обавештавамо и позивамо све бивше питомце 11. класе Војнотехничке академије да ће се ученичка годишњица одржати **22. маја 2026.** године, у 11:00 часова, у Београду у Доли Војске Србије.

ДОБРО НАМ ДОШЛИ!

Тел: +381 11 630 50 96

Организациони дозор

По својој намени, служба осматрања и јављања је увек повезана са системом противваздушне одбране. Према томе, да би се учили место и задатак службе осматрања и јављања, најпре треба видети организацију система ваздушне одбране (тадашњи назив) у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца и Краљевини Југославији.

У првим годинама после Првог светског рата није било посебних противавионских јединица нити организације територијалне ваздушне одбране. По извршеном консолидовању и обнови Војске после рата, половином двадесетих година долази до формирања првих противавионских јединица, што је захтевало и организацију ваздушне одбране.

На основу строго поверљивог упута од 1931. године, Главни генералштаб је израдио општи план ваздушне одбране земље који је између осталог предвиђао:

- организацију ваздушне одбране на војиној просторији: начин, средства и командовање и

- организацију ваздушне одбране на позадинском простору која је поред објеката и тачака које треба заштитити од ваздушног напада (насељена места, фабрике, железничке објекте, мостове, војне и грађанске установе и друго), предвиђала и расположила активна и пасивна средства и њихов распоред по објектима које треба бранити и организацију службе осматрања.

На основу тог општег плана ваздушне одбране команданти оперативних армија и команданти дивизијских области радили су своје конкретне планове ваздушне одбране. План ваздушне одбране дивизијских области обухватао је и организацију службе осматрања и јављања.

Организовање територијалне ваздушне одбране

План ваздушне одбране састојао се из два дела:

- план мирнодопских припрема и
- план ваздушне одбране за случај рата.

План мирнодопских припрема ваздушне одбране према Општом упуту за рад у циљу одбране земље на случај непријатељског напада из ваздуха из 1932. године садржао је и службу обавештавања и јављања.

Противавионске јединице и организација ваздушне одбране биле су у почетку у надлежности и саставу војног ваздухопловства. Почетком 1939. године донета је одлука да се организује територијална ваздушна одбрана (ТВО) чији је задатак предвиђен Уредбом о команди територијалне ваздушне одбране пов. број 3400 од 27. априла 1939. године. Том уредбом је проблем ваздушне одбране постављен на солидну законску основу. Том уредбом је организација активне ваздушне одбране дошла у надлежност Министарства војске и морнарице, док је пасивна ваздушна одбрана ушла у надлежност Инспекције земаљске одбране.

Територијалну ваздушну одбрану сачињавале су противавионске јединице (артиљеријске, рефлекторске и митраљеске) и осматрачке јединице (обавештајни центри и осматрачке станице). Противавионске јединице су биле намењене за активну одбрану, а осматрачке јединице за вршење службе опреза - односно службе осматрања и јављања за потребе територијалне ваздушне одбране.

Команда ТВО образована је почетком

Из историје ваздушног осматрања, јављања и навођења

ТЕМЕЉИ ДОБРЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

У Војсци Краљевине Југославије пред Други светски рат није било назнака о организацији осматрања ваздушног простора електронским средствима. Тај вид осматрања ваздушног простора био је тек у повоју у најразвијенијим земљама.

1940. године којом су обједињене снаге и средства активне и пасивне ваздушне одбране и директно потчињена Врховној команди. Према Уредби о формацији територијалне ваздушне одбране у мирно доба пов. бр. 81 од 3. јануара 1940. године, Команда ТВО је добила задатак:

- да активним дејством спречава налете и нападе непријатељске авијације на целокупној државној територији, а то значи на војишту и у позадини;

- да сарађује у организацији свих средстава пасивне одбране ради успешније заштите становништва и државне територије од напада из ваздуха.

Пет ваздухопловних зона

Команда ТВО се налазила у Београду и у свом саставу имала је: Штаб (са генералштабом и дирекцијом за пасивну заштиту) и Команду противавионске одбране. Дирекција за пасивну заштиту руководила је противавионском заштитом становништва. Команда противавионске одбране имала је Штаб и пет ваздухопловних зона формираних према Уредби о заштити од ваздушних напада од априла 1939. године. Свака ваздушна зона обухватала је територију једне армијске области. Ваздушне зоне се организују ради лакшег командовања и обављања свих послова из надлежности команде ТВО. Ваздушне зоне су се састојале од Штаба и различитог броја противавионских дивизиона, који су у свом саставу имали две до три батерије, рефлекторску и митраљеску чету и вод за везу. Територијална ваздушна одбрана је тада обједињавала активна и пасивна средства, али без ловачке авијације, која је остала у саставу војног ваздухопловства. Јединице ТВО су биле самосталне у погледу дејства, једино су биле у погледу материјалног снабдевања наслоњене на војно ваздухопловство. Служба осматрања и јављања била је у надлежности жандармерије, која је своје извештаје достављала надлежној ваздушној зони. Командант ваздушне зоне непосредно је био потчињен команданту ТВО, а њему су биле непосредно потчињене све противавионске јединице ваздушне зоне, јединице жандармерије из ваздушне зоне у погледу службе осматрања и обавештавања и све добровољне јединице и установе за ваздушну одбрану у дотичној зони.

За случај рата, Уредбом о формацији ваздушне одбране у мобилном и ратном стању, стр. пов. бр. 6486 од 12. јуна 1940. године, била је предвиђена општа организација ТВО са задацима:

- активира се ТВО са задатком да брани целокупну државну територију од вазду-

шних напада, а ту одбрану чине противавионска одбрана (ПАО) и противавионска заштита (ПАЗ);

- територијалном ваздушном одбраном на целом ратишту командује и управља командант ТВО који је у оперативном и тактичком погледу потчињен Врховној команди. Командант ТВО има штаб са два одељења: Генералштаб и Дирекцију за пасивну заштиту;

- противавионску одбрану чине: Штаб Команде ПАО и команде ваздушних зона са месним ваздушним одбранама и органима службе осматрања (обавештајни центри и осматрачке станице);

- служба осматрања и јављања била је у надлежности жандармеријских јединица, с тим што су жандармеријске станице имале улогу осматрачких станица, штабови жандармеријских чета и водова образовали су обавештајне центре, док су улогу Главних обавештајних центара имали штабови ваздушних зона;

- целокупном противавионском заштитом становништва и народне имовине управља непосредно Дирекција за пасивну заштиту Штаба Команде ТВО.

Планирање употребе

На основу Уредбе о формацији ваздушне одбране у мобилном и ратном стању, стр. пов. бр. 6576 од 26. јуна 1940. године, и према директивама Главног генералштаба, Штаб ТВО је израдио Општи план за осигурање територије од ваздушних напада, односно Општи план територијалне ваздушне одбране. План је урађен у два примерка, од којих се један чувао у Команди ТВО, а други у Оперативном одељењу Главног генералштаба. Тај план је садржао: списак свих објеката које треба осигурати од ваздушних напада, односно где треба организовати месне ваздушне одбране; јачину и састав појединачних месних ваздушних одбрана и начин организације службе осматрања на целој државној територији (обавештајни центри и осматрачке станице).

На основу Општег плана територијалне ваздушне одбране, Команда ПАО је израдила План територијалне ваздушне одбране за све потчињене зоне, такође у два примерка, од којих је један достављен ваздушним зонама, а други је задржан у Команди ПАО. Команде територијалних ваздушних зона израдиле су планове за све потчињене месне ваздушне одбране у три примерка, и то: један за дату месну ваздушну одбрану, други за Штаб ваздушне зоне и трећи за Команду ПАО.

Упутом за спровођење предвиђено је да се за потребе ТВО за ратни случај Р-41, формирају команде, јединице и службе као

сталну ловачку ескадрилу. Ловачка авијација имала је 142 авиона, уместо предвиђених 558. Неки ловачки пукови били су попуњени авионима тек 50%. Ловачки авиони имали су техничких недостатака, а до почетка рата није потпуно завршена тактичка обука на новим авионима.

Пасивна заштита је организована према Правилнику о заштити од ваздушног напада, који је издату пет књига у току 1939-1940. ито: „Општи део“, „Хемијска служба“, „Санитетска служба“, „Техничка служба“ и „Служба осматрања“.

Значајна улога жандармеријских јединица

Организација службе осматрања неба регулисана је одредбама Правилника за заштиту од ваздушних напада, V део ђ. Бр. 21344 од 9. јула 1940. стр. 1973-1979, где се предвиђају: 1) организација локалне службе осматрања неба помоћу осматрачких станица и 2) веза те локалне службе осматрања са територијалном службом осматрања којом руководе војне власти, односно Команда ТВО, која је ван органског састава ваздухопловства.

Основ за службу осматрања (опрезе) чиниле су жандармеријске јединице, које је за случај рата требало појачати људством резервне војске. Главни обавештајни центри били су у седишту ваздушних зона, обавештајни центри у седиштима жандармеријских чета или водова, а осматрачке станице код оних жандармеријских станица које су по свом положају могле доћи у обзир као осматрачнице. Команданту ваздушне зоне непосредно су биле потчињене јединице жандармерије са територије зоне у погледу службе осматрања и обавештавања. У ловачким пуковима био је дежурни официр службе ваздушног осматрања који је узбуњивао јединице на основу података добијених из надлежне команде ТВО. Формацијом је било предвиђено да команде ваздушних зона имају у свом саставу и потребан број осматрачких чета. Осматрачке чете требало је да имају три вода (осматрачки, бежични и телефонски), али те чете нису формиране у мирно доба, па се на њих није могло рачунати у рату. Практично организована служба осматрања (опрезе) није имала радио-станице већ су извештаји достављани телефонски, што је било сувише sporo и несигурно. Прекид телефонских веза могао је наступити било каквим кваром на траси, а и путем саботажа, а у рату дејствима по објектима на траси. Јављање је било споро, а ловачки авиони су могли да полете тек 15 минута после добијања извештаја, што је ловачку авијацију успоравало да на време крене у пресретање и да врши пресретање у приграничној зони са циљем

да заштити највеће градове и привредне центре. Као последица, југословенски ловци су вршили нападе на непријатељске авионе тек изнад циља њиховог напада или чак за време повратка. Југословенски ловци, због касно приспелих обавештења о ситуацији у ваздуху, често нису ни стизали до непријатељских авиона. Такав начин извештавања показао се кобним у Априлском рату.

Тајна мобилизација

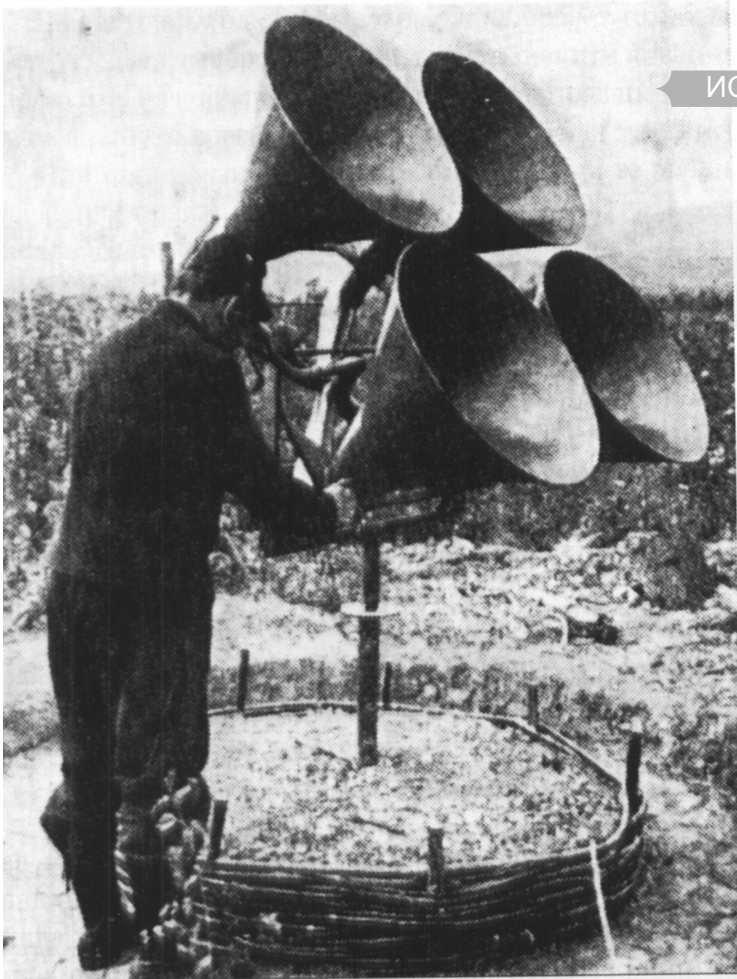
Мобилизацијским припремама територијалне ваздушне одбране руководила је Команда ТВО, а извршни послови били у надлежности ваздушних зона, противавионских и жандармеријских јединица. Пред почетак рата све команде и јединице ТВО активирале су (тајна мобилизација) према наређењу министра војске и морнарице стр. пов. бр. 1630 од 5. марта 1941. и биле су на својим ратним положајима од половине марта 1941. године. Међутим, расположиви број противавионских јединица и оруђа није био ни издалека довољан за извођење успешне ТВО, а већина оруђа је била застарела и непогодна за ваздушну одбрану.

За разлику од других делова Војске Краљевине Југославије, тајном мобилизацијом 12. марта 1941. године ваздухопловне јединице су запоселе 23 ратна аеродрома и летишта предвиђена ратним планом Р-41, а од 22. марта ваздухопловне јединице су стављене у стање пуне приправности.

У Привременој ратној служби из 1922. године налази се један од темељних ставова организације војног ваздухопловства: „Ваздухопловство се састоји из авијације, балонства и одбране од противваздушних сила. „Та дефиниција суштински одсликава јединство организације ваздухопловства и противваздушне одбране, које је постигнуто тек 1959. године образовањем јединственог вида РВ и ПВО. Основни проблему организације Службе ваздушног осматрања и обавештавања о ситуацији у ваздушном простору у Војсци Краљевине Југославије потицао је из раздвојености организације територијалне ваздушне одбране и јединица ловачке авијације из састава ваздухопловства. Сама организација ваздушног осматрања са ослоном на службу опрезе у склопу жандармерије била је нефункционална, нарочито због техничке неопремљености средствима везе. У Војсци Краљевине Југославије пред Други светски рат није било назнака о организацији осматрања ваздушног простора електронским средствима. Тај вид осматрања ваздушног простора био је тек у повоју у најразвијенијим земљама. Међутим, опремљеност службе ваздушног осматрања средствима везе морала је да буде на вишем нивоу, као и сама организација по питању оригиналних решења.

Организација и средства ПВО нису у краткотрајном Априлском рату одиграла своју улогу, осим делимично у одбрани Београда, где су ловци и противавионци, у неравноправној борби, оборили око 40 непријатељских авиона. Посебно је заказала Служба опрезе, као основа територијалног ВОЈ, због неадекватно организованог система веза и неувежбаности, јер је обавештавање о појави и лету непријатељске авијације било преспоро.

Раица Бошковић

Прислушна справа

што је приказано у следећа два прилога.

На целој територији укупно је било: 61 месна ваздушна одбрана, пет главних обавештајних центара, 98 обавештајних центара и 578 визуелних осматрачких станица.

Задачи спрам модерног ратовања

Велики проблем у организацији одбране територије од дејстава из ваздушног простора био је у раздвојености ТВО и Ваздухопловства војске. Ваздухопловство војске било је непосредно потчињено Врховној команди војске. Према ратном плану, Р-42 ваздухопловство имало је следеће ратне задатке: ваздушна одбрана југословенске територије с циљем спречавања дејства непријатељеве авијације; ваздушни напади на противничке аеродроме (ваздухопловне базе), концентрације трупа, железничке и друмске комуникације у пограничним зонама и ваздушна подршка операција југословенске војске и ратне морнарице. Тако дефинисани ратни задаци одговарали су захтевима модерног рата и модерне ваздухопловне ратне доктрине, али расположиве ваздухопловне снаге нису биле довољне за њихово извршавање.

За реализацију тих задатака ваздухопловство је устројено са следећим јединицама: оперативно ваздухопловство, армијско ваздухопловство, поморско ваздухопловство и позадинско ваздухопловство. За први задатак је била надлежна ловачка авијација (ЛА) из састава оперативног ваздухопловства и за његову реализацију била је неопходна и ефикасна служба ваздушног осматрања. Ловачка авијација организована је кроз једну ваздухопловну ловачку бригаду, два ловачка пука у склопу ваздухопловних мешовитих бригада и једну само-

Неочекивани здравствени проблеми

СМАЊИТЕ РИЗИК ОД ПАДА У ДОМУ

Нико од старијих особе не очекује да почну да трче маратоне или да дижу тегове у теретани. Међутим, идеално би било да свакога дана одвоје 30 минута за физичку активност, коју им је препоручио лекар, било да је реч о брзом ходу, лаганој гимнастици, пливању...

Падови у дому за последицу обично имају прелом костију

Сваки пад старије особе у кући или на улици ипак јесте разлог за драму, каже проф. др Олга Поповић Младеновић, специјалиста физикалне медицине и рехабилитације. Докторка подсећа да угрувана и повређена особа увек мора на рендгену да сними повреду.

Падови старијих особа су велики јавноздравствени проблем. У недавној анализи коју је објавила агенција АП наводи се да ће једна од четири старије особе у САД пасти сваке године и ризиковати да се повреди, сломи неку кост, па чак и да због компликација такве повреде умре. Али, др Кара Макдермот, која истражује падове на Медицинском факултету Универзитета Дјук, поручује да ма колико су падови код старих особа чести и уобичајени, они могу да буду избегнути. Далеко је већи број старијих особа које не воле да користе штап или шеталицу, али од тога не

Према неким подацима до падова највише долази у купатилу

треба бежати јер помаже у одржавању стабилности. Лекари само подсећају да ова помагала морају да одговарају висини и да се правилно користе.

Постоје и практичне препоруке како да се смањи ризик од падања.

1. Уклоните препреке у стану

Савет је да се у собама или становима у којима бораве стари људи, уклоне теписи и простирке, осветљење треба да буде јак, никако пригушено,

тешко посуђе, попут тигања или шерпе мора да буде лако доступно. На местима где је лакше изгубити равнотежу потребно је обезбедити додатну стабилност. Рецимо, ограда треба да буде с обе стране степеница, држачи за прихватање у купатилу мора да се налазе и поред туш-кабине, али и осталих места, на подове од паркета, ламината или плочица треба да се поставе неклизационе траке. Практичности и заштита су важније од естетике и дизајна.

3. Вежбањем до боље равнотеже

Нико од старијих особе не очекује да почну да трче маратоне или да дижу тегове у теретани. Међутим, идеално би било да свакога дана одвоје 30 минута за физичку активност, коју им је препоручио лекар, било да је реч о брзом ходу, лаганој гимнастици, пливању... Рачуна се и половина тог времена за вежбе истезања или физкултуру у свом дому. Важно је у позним годинама остати активан јер то може да помогне у одржавању мишићне снаге и стабилности.

Кључно је само знати своје границе и придржавати се препоруке доктора или стручног фитнес инструктора. Лекари препоручују вежбе и оним сениорима који су већ пали и забринути су да би се то могло поновити. Јога, тајџи, кинеске споре вежбе или једноставна шетња препоручују се и особама које имају ограничену покретљивост. Вежбање треба да буде и забавно и прилика за дружење: пливање пензионера на старом ДИФ-у у Београду деценијама је већ финансијски повољна и здрава, врло популарна активност, као и остали програми намењени у тој спортској установи рекреативцима.

Постоје лекови који могу да повећају ризик од падања, пре свега они који на листи нежељених дејстава имају вртоглавицу, поспаност или друге ствари које нарушавају равнотежу. Због тога од лекова никада не треба одустати самоиницијативно: и о томе мора да се разговара с лекаром, који можда може наћи боље решење у терапији.

5. Корист од слушног апарата и наочара

Промене у слуху, виду и другим чулима су уобичајене како се стари и могу допринети падовима. Зато је важно да се старијој особи повремено провери диоптрија, односно провери да ли добро види са старим наочарама, као и да се тестира слух.

6. Узимати витамин Де у таблетама

Клиника „Мејо“ процењује да 10 милиона Американаца има остеопорозу, која слаби кости и повећава вероватноћу да ће нека кост приликом пада бити сломљена. За старије особе је важно да редовно узимају витамин Де у облику таблета, нарочито у периоду од новембра до априла када мање времена проводе на отвореном и на сунцу.

Оливера Поповић

Извор: Магазин

Живот из дана у дан

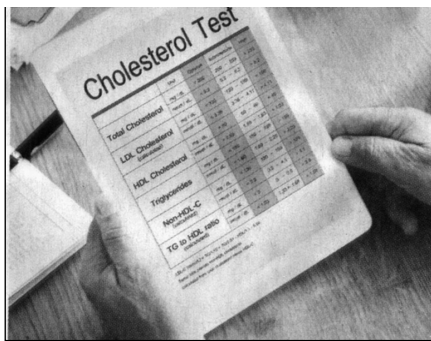
**ВИСОК ЛДЛ ХОЛЕСТЕРОЛ
НАЈВЕЋИ ФАКТОР РИЗИКА**

Опаснији је од пушења, физичке неактивности, високог притиска и дијабетеса. Вредности испод три милимола по литру су добре, али је идеално да те бројке буду испод два ммол/л

Повишен ЛДЛ холестерол, односно нерегулисане вредности липида у крви, сматрају се већим фактором ризика за инфаркт или мождани удар и друге болести срца и крвних судова од пушења, физичке неактивности, хипертензије и дијабетеса, упозорио је др Милан Добрић, кардиолог Института за кардиоваскуларне болести „Дедиње“.

На недавној конференцији коју су организовали Удружење за борбу против срчаног удара „Моја друга шанса“ и Форум пацијената Србије, речено је да би многобројни случајеви инфаркта, можданих удара и других кардиоваскуларних опасних стања могли да буду спречени да наши грађани редовно у лабораторији или на систематским прегледима проверавају факторе ризика за обољења срца и крвних судова или да се здравије хране, а када им се постави дијагноза, редовно узимају прописану терапију.

Др Добрић је навео да код одрасле особе вредности ЛДЛ холестерола треба да буду испод три милимола по литру, а идеално би било да те бројке буду испод два ммол/л. Циљне вредности су много строже, односно ниже су за оне људе који су већ имали

инфаркт, или имају уграђене стентове или који су имали бајпас операцију. Код њих ЛДЛ холестерол не би смео да прелази 1,4 ммол/л.

- Важно је истаћи да чак и умерено повишене вредности носе већи ризик, на пример, ЛДЛ холестерол од 3,37 ммол/л, што је око 20 одсто изнад препоручене границе, повећава вероватноћу озбиљног кардиоваскуларног догађаја за готово 18 одсто – упозорио је др Добрић, а пренео Танјуг.

Он је посебно упозорио на следећу опасност: напредовање атеросклерозе пацијенти не осећају, нема бола ни тега, док се у крвним судовима

постепено стварају атеросклеротски плакови. Уколико се о ЛДЛ холестеролу не води рачуна, ризик од раних срчаних и можданих удара значајно расте.

Др Дејан Симеуновић, кардиолог у Универзитетском Клиничком центру Србије објаснио је да повишен холестерол може бити последица урођене грешке у метаболизму, која се наслеђује, али и неодговарајуће исхране и лоших животних навика.

Када се говори о холестеролу, није пресудна само укупна вредност, већ однос између „доброг“ (ХДЛ) и „лошег“ (ЛДЛ) холестерола, као и ниво триглицерида. Што су вредности ХДЛ холестерола ниже, а ЛДЛ холестерола више, то је већи ризик од настанка болести срца и крвних судова.

Савет др Симеуновића је да и млађи људи (до 40 година) барем једном провере у лабораторији липидни профил, како би се проценило да ли имају урођени ризик. То је важно јер неке особе могу имати врло високе вредности холестерола већ у раним двадесетим годинама, и то значи да су изложени већем ризику од срчаног или можданог удара „Процена ризика се врши помоћу посебних формула које, поред вредности холестерола, узимају у обзир пол, крвни притисак и пушачки статус, на основу чега се пацијенти сврставају у категорије ниског, умереног или високог кардиоваскуларног ризика“, објаснио је др Симеуновић.

Према истраживању Атласа Европског удружења кардиолога из 2020. године, у Србији готово свака друга одрасла особа има повишен крвни притисак, а више од половине старије популације се бори с вишком килограма. Чак 46 одсто становника Србије је потпуно физички неактивно. **О. П.**

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћници“ опремљени су сензорима и вештачком

интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе слушне апарате, као и консултантске и

услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

provera sluha
proba slušnih aparata
nabavka aparata preko civilnog osiguranja
nabavka aparata preko vojnog osiguranja
na 12 mesečnih rata
gotovinsko PLAĆANJE
američki proizvod vrhunskog KVALITETA

NI APARATI

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

25

Godina sa Vama

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
924

Novi Beograd, Bulevar Crvene armije 11v
Tel: 011/77-09-099

Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 111
Tel: 021/66-22-757

www.slusniaparatzonex.rs
info@slusniaparatzonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Насловна
страна:

Звонимир
Пешић

Година XXIV. Број 265 ФЕБРУАР 2026.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Мр Александар Симоновски, мр Милан
Шумоња, Будимир М. Попадић, Душан
Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Јован Симић (Краљево), Зоран Јашовић
(Ниш) и Трајче Митушев (Земун)
Јанко Мићић (Крагујевац)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Редакција, дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:
*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;
За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- Умањење укупних трошкова за висину рефундације
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почести преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Није све у зарадама.
Доста њоја има и у мишу.*

*Мала привреда нам је
закржљала од њића.
Углавном се састоји
од кафића.*

*Једва сјајам крај с крајем,
а немам ни златне
средине.*

*Када се ситна риба сложи,
морским њсима је њосао
олакшан.*

*Доста смо стезали
каишеве.
Пришћенише мало
инфлацију.*

Душан Старчевић

TANJA dent

Стоматолошка ординација

„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800

Михаила Булгакова 50а, Београд

е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com
Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.

Такође се нуди и могућност одпо-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије
Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686
Радно време од 12 до 20 х

ДОПУНСКА УСЛУГА

Услуге погребног оркестра Београд
на сахрани, кремацији, испраћају,
помену.

<http://www.pogrebniorkestar.rs/>

Aleksandar +381643930694
+381638088919